

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Liikennejärjestelmäfoorumi Perjantaina 12.4.2024 klo 9–12

#liikenne12

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Strategisuus liikennejärjestelmä- suunnittelussa

12.4.2024

Liikennejärjestelmäfoorumi

Niko-Matti Ronikonmäki

Strategisuudesta

- Käsitteenä **strategia** määritellään toiminnaksi, joka tähtää pitkän aikavälin laajaan muutokseen. Sen perusteet ovat sotatieteissä, joissa strategialla on viitattu laajojen joukkojen tai resurssien kohdentamiseen halutun tavoitteen saavuttamiseksi.¹⁾
- Strategisuus suunnittelussa tarkoittaa ominaisuuksia, jotka mahdollistavat toiminnan kohteena olevan systeemin laajamittaisia muutoksia.
- Ominaista strategisuudelle on täten myös olennaisten muutosten aikaansaaminen.

Nykytila

Tavoiteltu tila

1) (ks. Esim. Oxford Dictionary, Cambridge Dictionary, ym.).

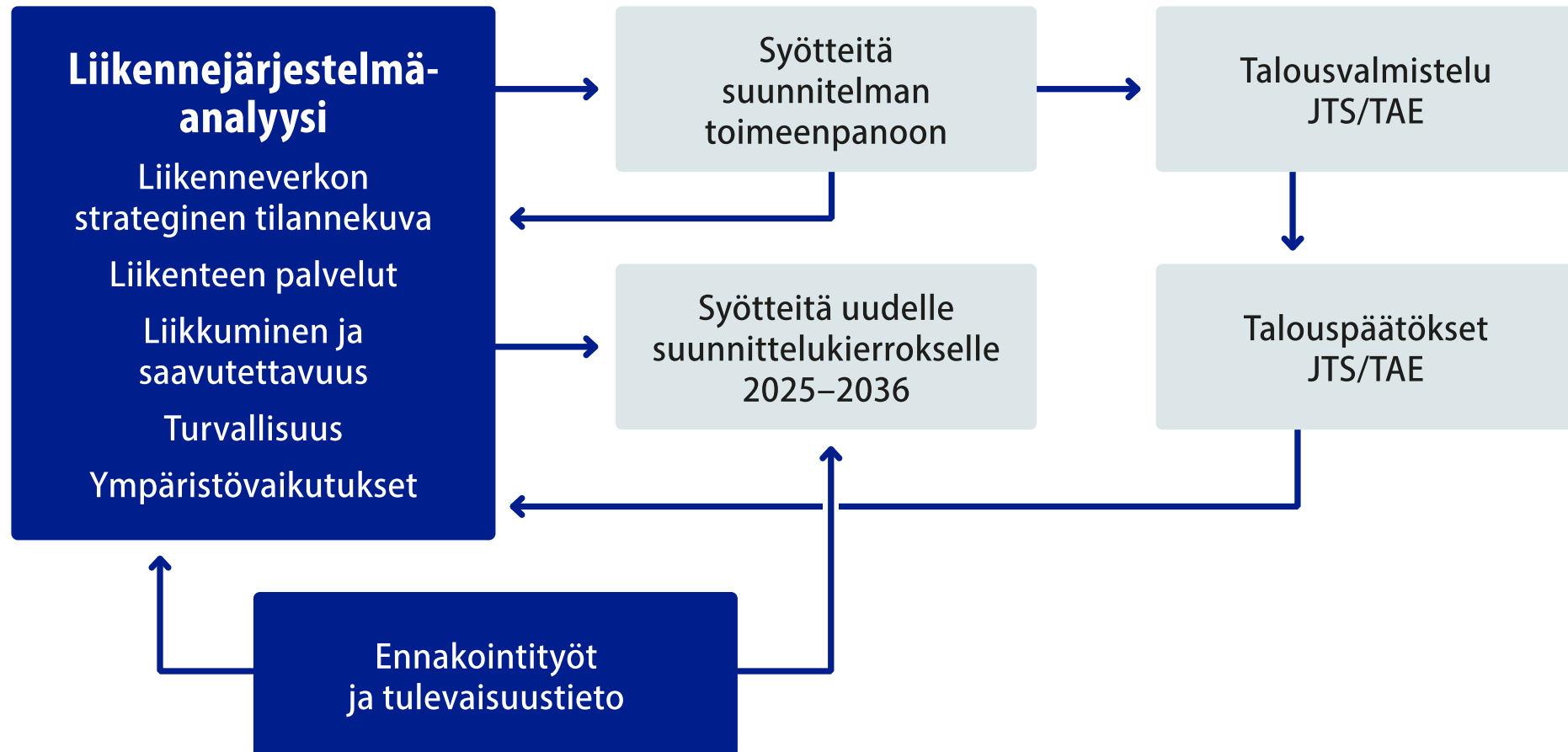
Strategisuudesta liikennejärjestelmäsuunnittelussa

- Strategista liikennejärjestelmäsuunnittelua voi Kölbl ym. (2008) mukaan lähestyä useista eri näkökulmista²⁾:
 - 1) päätöksenteon näkökulma, jolloin keskiössä ovat suunnitelma ja visio,
 - 2) prosessin näkökulma, jolloin fokuksessa ovat suunnitelman tavoitteet, tunnistetut suunnitteluongelmat ja indikaattorit,
 - 3) julkisen osallistumisen ja osallisuuden näkökulma
 - 4) toimeenpanon näkökulma.
- Mäntysalo ym. (2015) määrittelevät suunnittelun strategisuuden ominaisuuksia, joista keskeisimmiksi nousevat suunnitteluprosessin avoimuus, jatkuvuus ja haluttuun tavoitteeseen pyrkiminen.³⁾
- Mitkä strategisen liikennejärjestelmäsuunnittelun ominaisuudet ovat Liikenne12 –suunnitelman näkökulmasta kaikkein olennaisimmat?

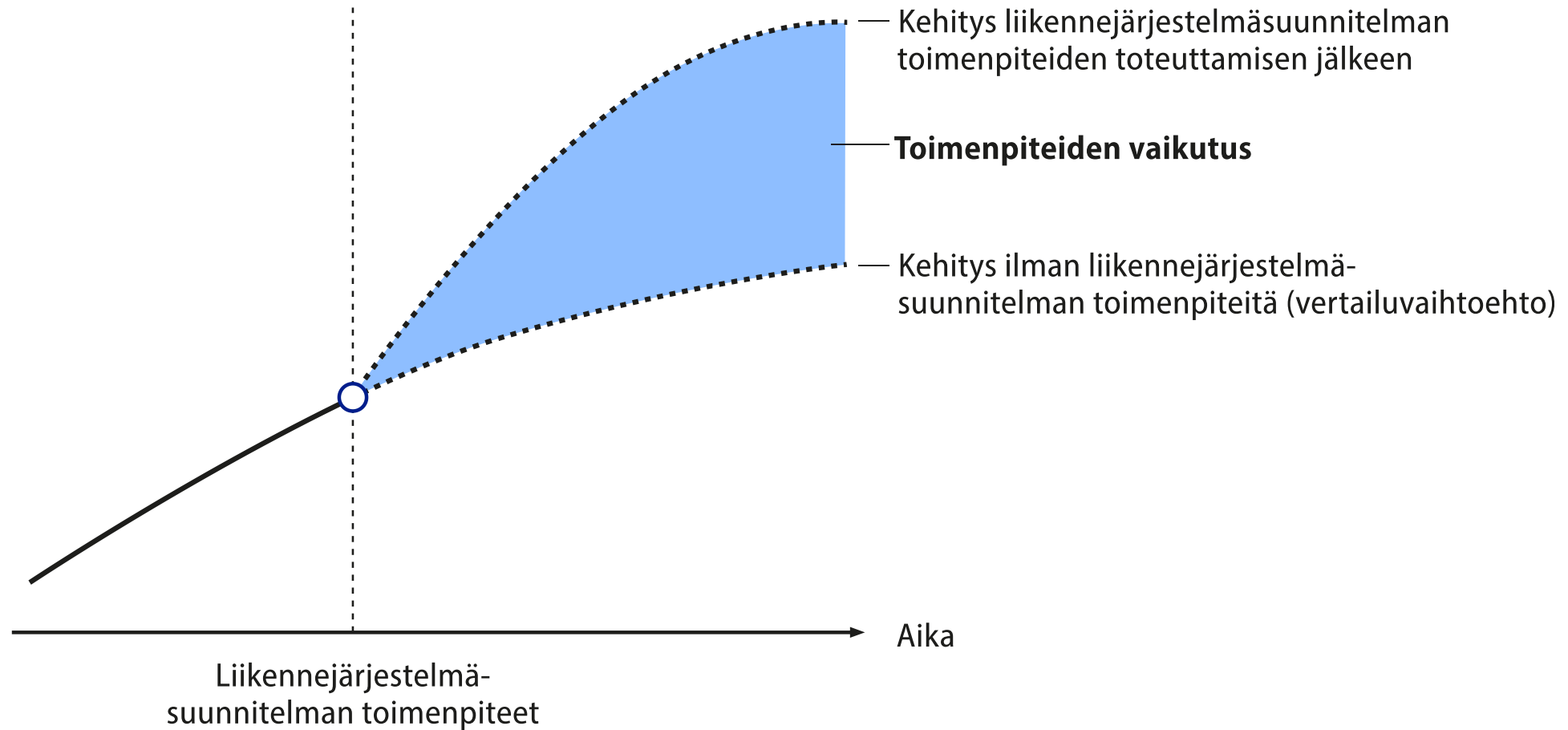
2) Kölbl R., Niegl M., & Knoflacher H. (2008). A strategic planning methodology. *Transport Policy* Vol. 15. Pp. 273-282

3) Mäntysalo R., Kangasoja J., & Kanninen V. (2015). The paradox of strategic spatial planning: A theoretical outline with a view on Finland. *Planning Theory & Practice* Vol 16:2 pp. 169-183.

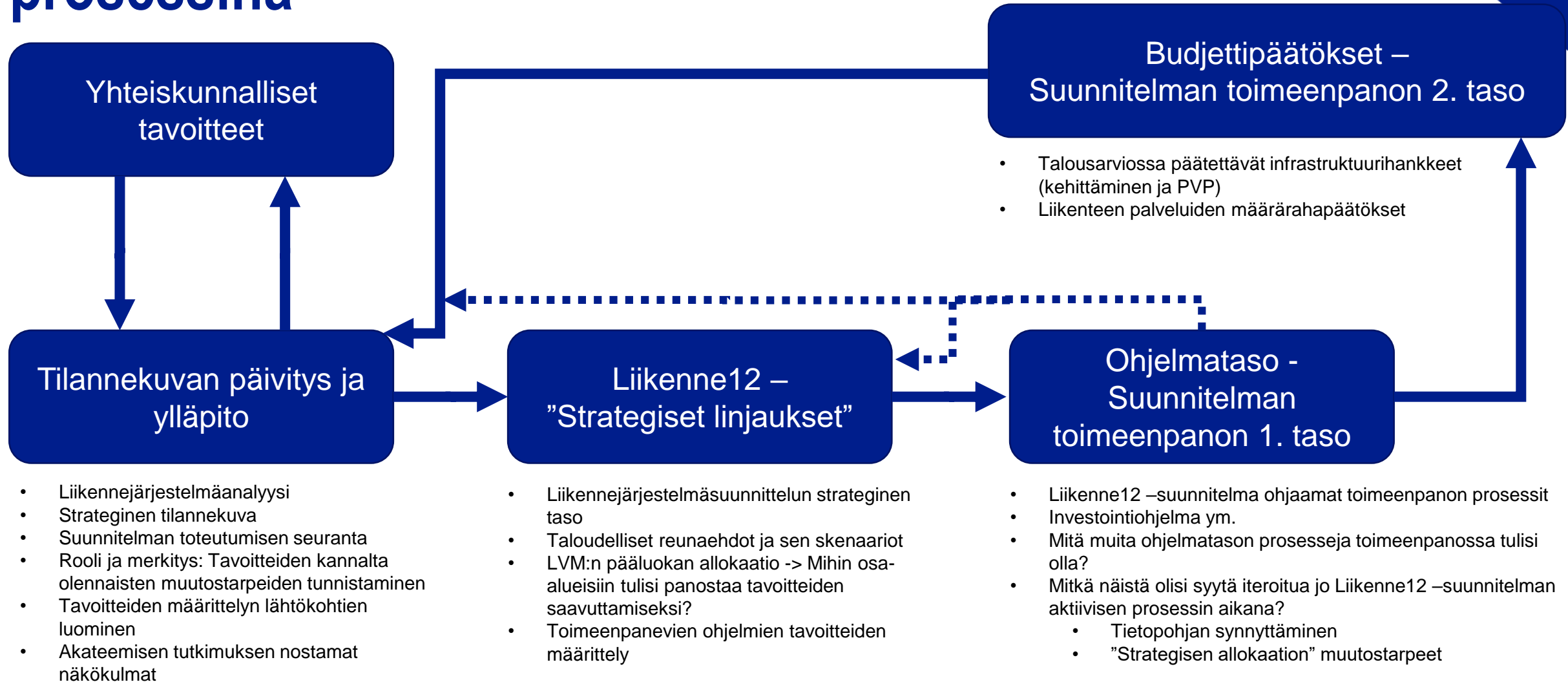
Yhteisen tietopohjan kehittäminen

Vaikutusten arvioinnin vertailuasetelma

Liikenne12 jatkuvana strategisen suunnittelun prosessina

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONS MINISTERIET

Kiitos!

lvm.fi #liikenne12

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Talouden näkymä ja julkisen taloudenpidon raami

JENNI PÄÄKKÖNEN, FINANSSINEUVOS
LIIKENNEJÄRJESTELMÄFOORUMI
12.4.2024

Sisältö

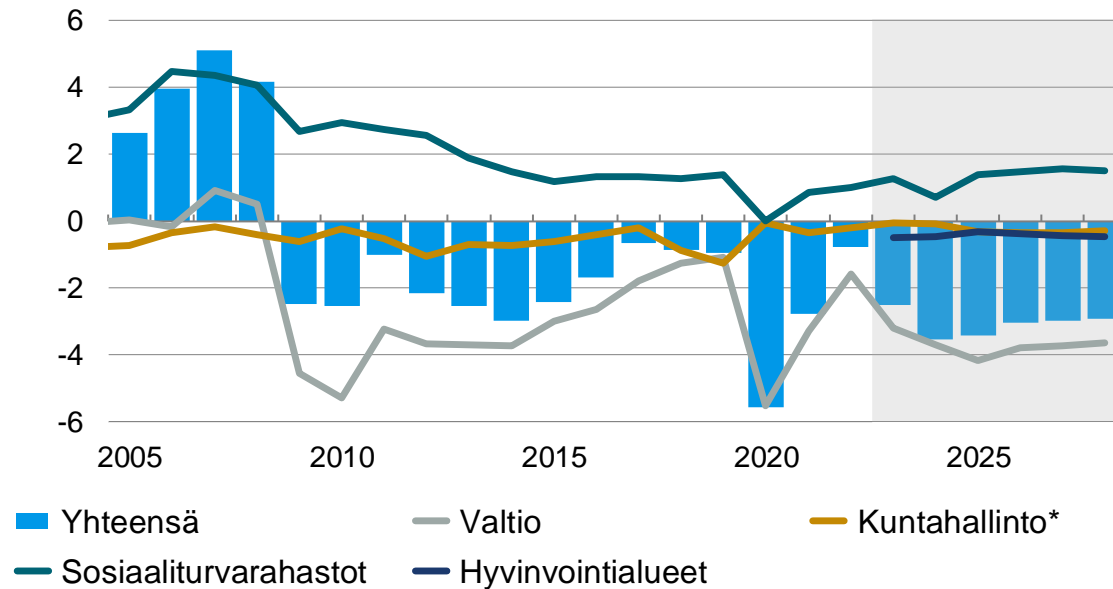
- Julkisen talouden lyhyt historia
- Ennuste reaalityaloudelle ja julkiselle taloudelle (joulukuu 2023)

The background features several abstract, flowing teal lines that create a sense of movement and depth. One line curves from the top left towards the bottom right, while another curves from the bottom left towards the top right. A third line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A fourth line starts from the bottom right and curves upwards towards the left. These lines intersect and overlap, creating a dynamic and modern aesthetic.

Hyvät ajat ovat takana

Julkinen talous on ollut alijäämäinen finanssikriisistä lähtien

Julkisyhteisöjen rahoitusasema
suhteessa BKT:hen, %

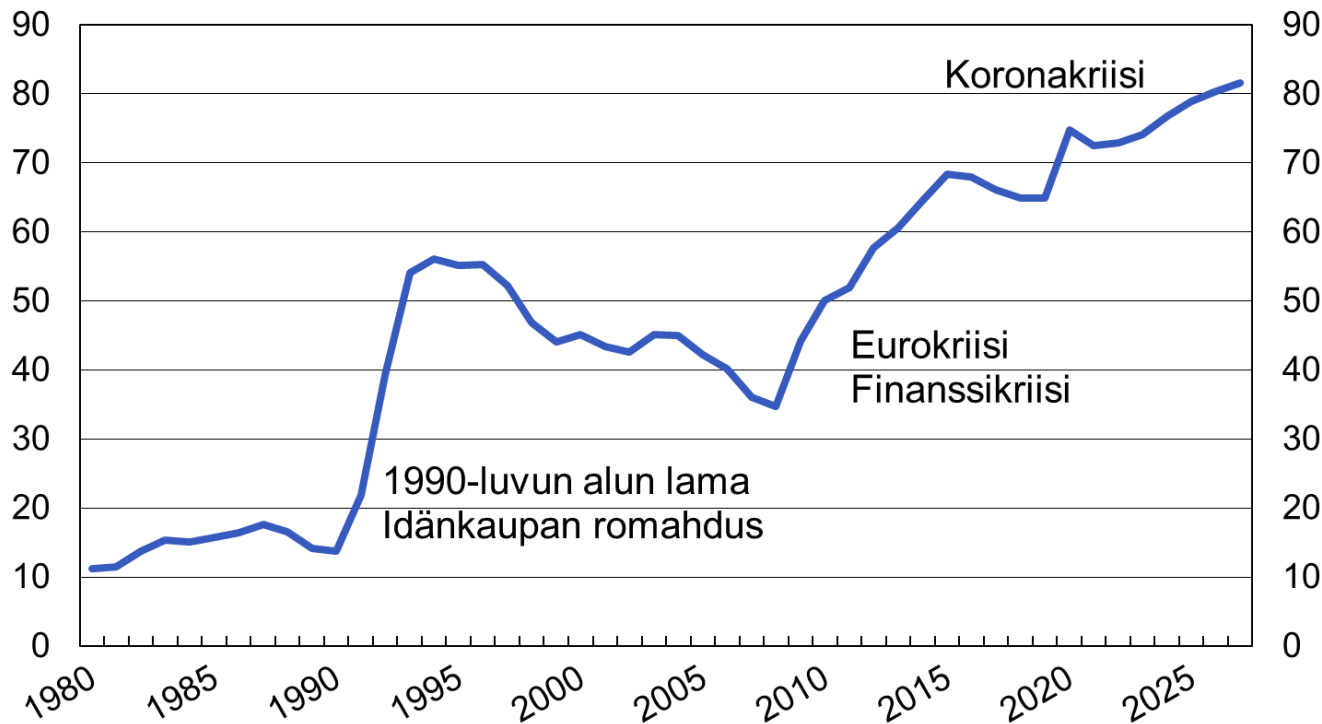

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka
Lähde: Tilastokeskus, VM

- Finanssikriisi ja korona kasvattivat alijäämää voimakkaasti.
- Julkisen talouden alijäämä pieneni vuonna 2022 nopean bkt:n nimelliskasvun ja työllisyyden kasvun tukemana. Vuonna 2023 inflaatio alkoi puolestaan kasvattaa menoja.
- Julkisyhteisöt ovat kuitenkin olleet alijäämäisiä jo pitkään mm. ikääntymisestä johtuen.
- Alijäämä on muuttunut rakenteelliseksi.

Jokainen kriisi on nostanut velkatasoa

Suomen julkisyhteisöjen velka suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

- Kriisit ovat nostaneet velan suhdetta bruttokansantuotteeseen.
- Velkasuhde ei ole kriisien jälkeen palautunut takaisin kriisiä edeltävälle tasolle.
- Vähitellen etenevien muutosten kuten väestön ikääntymisen ohella julkisessa taloudenpidossa on hyvä varautua myös tuleviin kriiseihin.
- Nyt aktualisoituvat mittavat puolustushankinnat ja varautuminen sekä kohonneen korkotason vaikutukset.

**Nykyisyys ja tulevaisuus
eivät näytä kovinkaan
valoisilta**

The background features several abstract, flowing teal lines that create a sense of movement and depth. These lines are thin and elegant, curving across the white space. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards towards the top right. The overall effect is a modern, minimalist aesthetic.

Suomen talous kääntyy taantumun jälkeen kasvuun

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BKT, määrän muutos, %	1,6	-0,5	0,7	2,0	1,6	1,3	1,1
BKT, mrd. euroa	269	282	289	301	313	325	336
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	7,1	6,3	2,0	1,4	1,7	2,0	2,0
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	7,5	7,1	6,6	6,4	6,1
Työllisyysaste, %	73,8	73,6	73,5	74,1	74,8	75,5	75,9

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö, 19.12.2023

- Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku lisäävät kotitalouksien ostovoimaa.
- Maailmankaupan toipuminen vauhdittaa vientiä.
- Asuntorakentaminen vähenee jyrkästi, mutta toipuu 2025. Energiasiirtymä lisää investointeja.
- Työllisyys notkahtaa, mutta säilyy korkeana.

Julkinen talous pysyy sitkeästi alijäämäisenä

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta	-0,8	-2,5	-3,5	-3,4	-3,0	-3,0	-2,9
Valtio	-1,6	-3,2	-3,7	-4,2	-3,8	-3,7	-3,7
Kuntahallinto	-0,2	-0,1	-0,1	-0,3	-0,3	-0,4	-0,3
Hyvinvointialueet		-0,5	-0,5	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5
Sosiaaliturvarahastot	1,0	1,3	0,7	1,4	1,5	1,6	1,5
Julkisyhteisöjen bruttovelka, % BKT:sta	73,3	75,5	79,1	81,4	83,3	84,8	85,7

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö, 19.12.2023

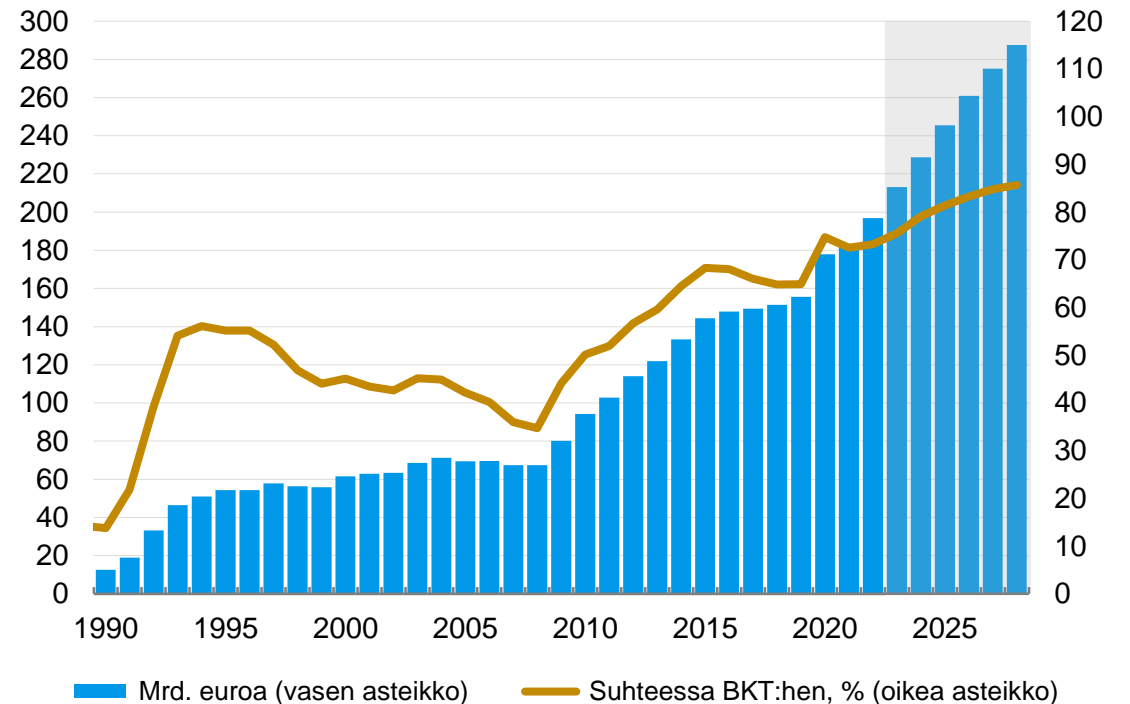
- Verotulojen kasvu on vaimeaa vuonna 2024, kun talouden toimeliaisuus on alamaissa.
- Sopeutustoimista huolimatta menojen kasvu on nopeaa. Varautuminen jatkuu. Julkiset investoinnit pysyvät suurina. Nopea hintojen ja palkkojen nousu kasvattaa menoja yhä. Korkomenojen kasvu jatkuu.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden tiedossa olevat sopeutustoimet eivät korjaa niiden alijäämiä.

Julkinen velkasuhde jatkaa kasvu-uralla

- Alijäämien myötä velkaantuminen jatkuu ja velkasuhde kasvaa lähelle 86 prosenttia vuonna 2028.
- Valtiosektori velkaantuu voimakkaasti, kuntahallinto ja hyvinvointialueet hieman hitaammin.
- Ripeämpää talouskasvua, joka pysäyttäisi velkasuhteen nousun tai kääntäisi sen peräti alenevalle uralle, ei ole näköpiirissä.

Julkisyhteisöjen velka

Lähde: Tilastokeskus, VM

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

JENNI PÄÄKKÖNEN
JENNI.PAAKKONEN@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

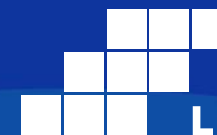
11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

LIIKENNE 12

Liikenne 12 –suunnitelma Toimenpideohjelma

Tavoitteet ja lähtökohdat

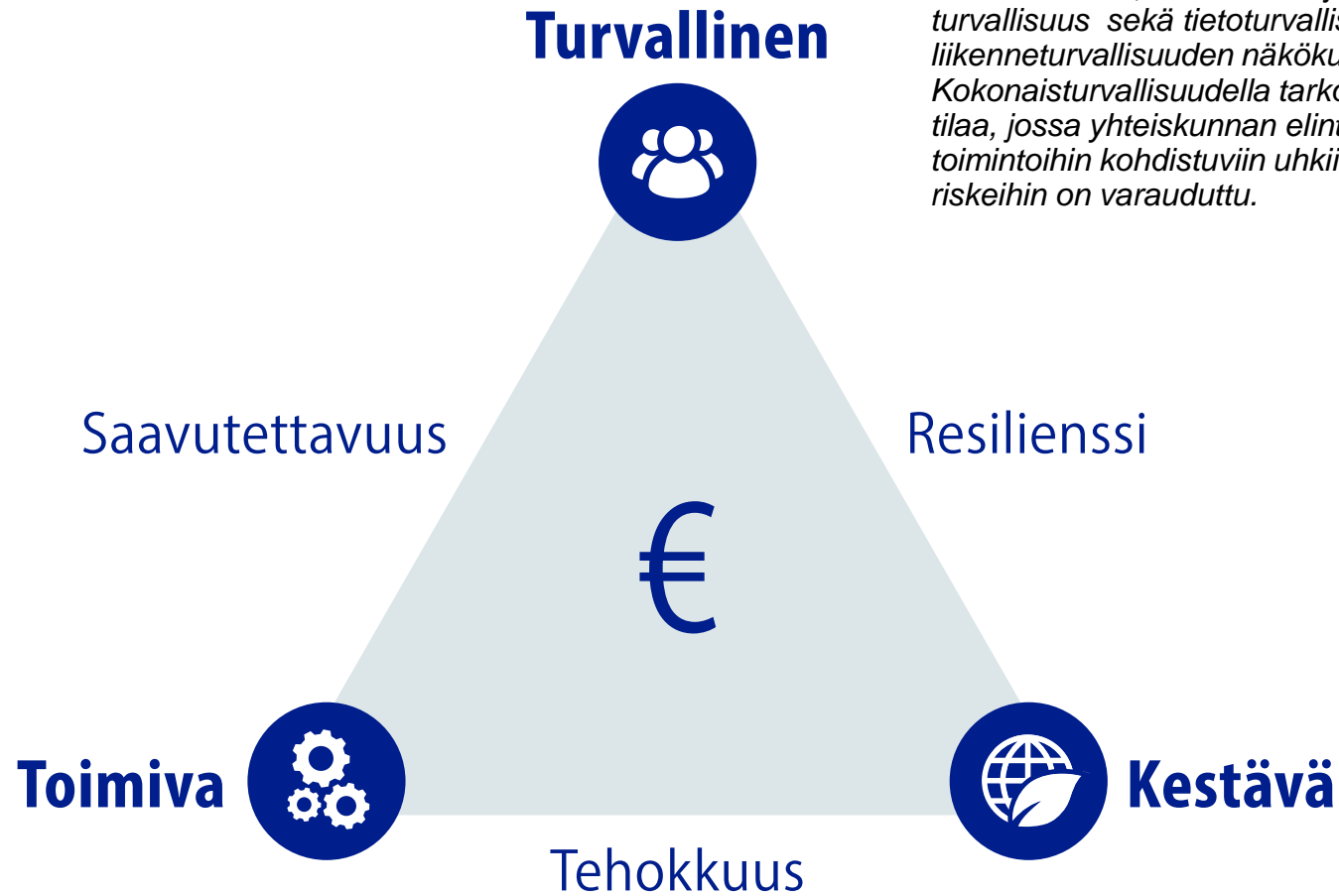

Visio vuoteen 2050

Kestävä ja saavutettava Suomi

- Vuonna 2050 Suomen liikennejärjestelmä on toimiva, turvallinen ja kestävä sekä edullisesti kaikille väestöryhmille saavutettava.
- Taloudellisesti kestävä ja tehokas liikennejärjestelmä tukee koko Suomen saavutettavuutta ja kehitystä eri alueiden vahvuudet, elinkeinoelämän tarpeet ja luonnon kantokyky huomioiden.
- Suomesta pääsee maailmalle ja maailmalta Suomeen - nopeasti ja helposti - myös digitaalisesti. Edistykselliset innovaatiot ja uudet teknologiat mahdollistavat saumattoman liikkumisen kulkumuodosta riippumatta koko Suomessa.

Päivitetyt tavoitteet

Liikennejärjestelmän turvallisuuteen vaikuttavat tieliikenteen ja liikkumisympäristöjen turvallisuus, raideliikenteen, merenkulun ja ilmailun turvallisuus sekä tietoturvallisuus liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Kokonaisturvallisuudella tarkoitetaan tilaa, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin uhkiin ja riskeihin on varauduttu.

Liikennejärjestelmän toimivuuteen vaikuttavat muun muassa matka- ja kuljetusketjujen toteutuminen, saavutettavuus, matka-aikojen ennakoitavuus sekä matkustusmukavuus. Toimivassa liikennejärjestelmässä yhteydet on järjestetty tarkoituksenmukaisesti ja kehittämiskäytännöt mietitty kokonaisuuksina liikennekysyntä ja liikkujien tarpeet huomioiden.

Liikennejärjestelmän kestävyteen vaikuttavat taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys.

Tavoitteiden priorisointi

1. Toimivuus

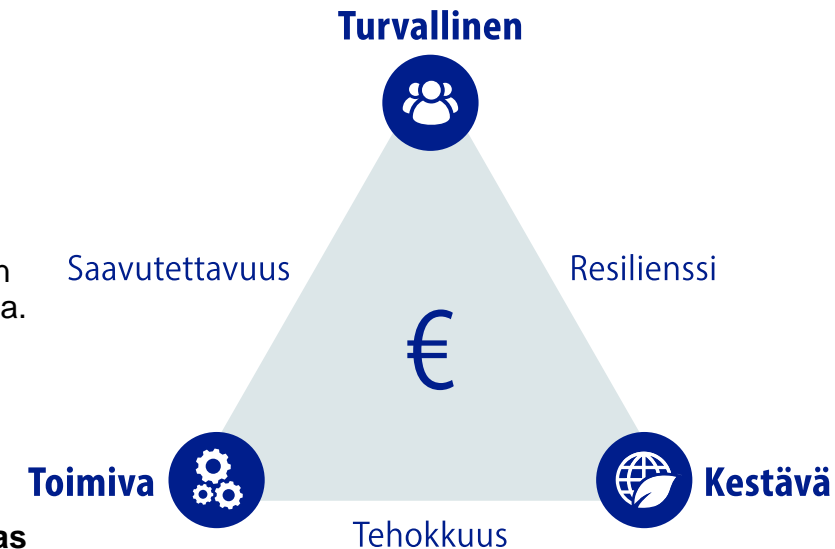
- Valtaosa resursseista allokoituu **olemassa olevan verkon** toimintaedellytysten varmistamiseen.
- Valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta **kaupunkiseuduilla** olennainen merkitys, mutta kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän kehittäminen on ollut pääosin kuntien ja kaupunkiseutujen vastuulla valtion keskittyessä koko valtakunnallisen liikennejärjestelmän ja kaikkien liikennemuotojen toimivuuden varmistamiseen.

2. Turvallisuus

- **Kokonaisturvallisuuden** edistäminen tukee pitkälti myös toimivuustavoitetta, muun muassa huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden huomiointi. Myös liikenneturvallisuustoimet tukevat toimivuustavoitteen toteutumista.
- Resursseista allokoituu merkittävä osa turvallisuutta tukeviin toimenpiteisiin

3. Kestävyys

- Kestävyyden osalta korostuu erityisesti **olemassa olevan** yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän **tehokas hyödyntäminen**.
- Erityisesti ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys korostuvat **olemassa olevasta** infrasta huolehtimisen näkökulmasta koko maassa
- Liikennejärjestelmäsuunnittelussa pyritään edistämään kestävä liikumisen mahdollisuuksia erityisesti kaupunkiseutujen kestävä ja tehokkaan kasvun näkökulmasta.
- **Liikkumismahdollisuuksien** osalta huomioidaan eri alueiden ominaisuudet. Turvallisuus- ja toimivuustavoitteiden saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet vahvistavat myös sosiaalisen kestävyden näkökulmaa.

Tavoitteista johdetut toimenpideohjelmaa ja suunnitelman toimeenpanoa ohjaavat strategiset linjaukset

Toimiva

Olemassa olevien liikenne- ja viestintäverkkojen sekä palvelujen toimivuus varmistetaan huomioimalla kilpailukyky ja kasvu, eri alueiden saavutettavuus sekä kansalaisten sujuva liikkuminen

Kaikkien **liikennemuotojen toimivuus** on olennaista valtakunnallisessa liikennejärjestelmäkokonaisuudessa.

Liikennejärjestelmän toimivuus varmistetaan hyödyntämällä digitalisaatiota ja tietoa täysimääräisesti.

Turvallinen

Liikennejärjestelmän rooli **osana kokonaisturvallisuutta** (ml. liikenneturvallisuus) korostuu.

Liikenneturvallisuustoimenpiteistä painottuvat ne, jotka osaltaan edesauttavat, että ihmisestä johtuvat virheet eivät johtaisi ihmishengen menetyksiin tai vakaviin loukkaantumisiin

Kestävä

Eri **väestöryhmien liikkumismahdollisuudet korostuvat** eri alueiden ominaisuudet huomioiden.

Painotetaan **olemassa olevan** liikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen tehokasta hyödyntämistä.

Kestävän liikkumisen mahdollisuudet korostuvat erityisesti kaupunkiseutujen tehokkaan kasvun näkökulmasta.

Toimenpideohjelman lähtökohdat 1/2

Hallitusohjelma: Hallitus sitoutuu vastaamaan päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen siten, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä.

- Liikenne 12-suunnitelmassa päästövähennyksiä tarkastellaan pelkästään mahdollisten liikennejärjestelmätoimenpiteiden kautta
- Yhteensovitus Kaisu- ja EIS-valmistelun kanssa, kun se ajankohtaista

Hallitusohjelma: Huoltovarmuus on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden perusta. Huoltovarmuuden näkökulma otetaan huomioon kaikessa päätöksenteossa kaikilla hallinnonaloilla.

Hallitusohjelma: Hallituksen liikennepolitiikan tavoitteena on koko Suomen kasvun ja elinvoiman lisääminen.

Hallitusohjelma: Hallitus sujuvoittaa liikkumista riippumatta kulkumuodosta. Hallitus tunnistaa Suomen alueelliset erot ja luottaa ihmisten vapauteen valita itselleen tarkoituksenmukaisin tapa asua ja liikkua.

Hallitusohjelma: Hallitus edistää liikenne- ja logistiikka-alan digitalisaatiota ja automatisaatiota, uudenlaisten liiketoimintamallien syntymistä ja hyödyntämistä sekä liikennejärjestelmän tehokkuutta.

Huomioidut käynnissä olevat työt, joilla yhteys Liikenne 12-suunnitelmaan:

- AFIR-asetuksen toimeenpano ja kansallinen jakeluinfraohjelma
- Verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistus
- Teollisuuspoliittinen strategia
- Aluekehityspäätös
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia
- Alueidenkäytön kehityskuva
- Henkilöjunaliikenteen kehittämistyö
- MAL-sopimukset
- Kehys- ja talousarviovalmistelu
- FISE-NODE-yhteistyö

Lähtökohdat 2/2

Huomioidut jo olemassa olevat strategiat/ohjelmat:

- Valtioneuvoston periaatepäätös liikenteen automaation edistämisestä
- Logistiikan digitalisaation periaatepäätös
- Esteettömyysvisio
- Liikenneturvallisuusstrategia ja sitoutuminen 0-
visioon
- Suomen digitaalinen kompassi
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Liikennealan kasvuohjelma

Sisällytettävä strategiat ja ohjelmat:

- Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma (hallitusohjelmakirjaus)
- Lentoliikennestrategia (hallitusohjelmakirjaus)

Suunnitteluperiaatteet

- Liikennejärjestelmän kyberturvallisuutta ja tietosuojaa ylläpidetään ja kehitetään huomioiden muun muassa teknologia- ja uhkaympäristökehitys
- Neliporrasperiaate suunnittelun tukena
- Liikenneturvallisuutta parannetaan kaikissa liikennemuodoissa kokonaisvaltaisesti nk. Safe System -lähestymistavan mukaisesti.
- Lentoliikenteen toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn vahvistaminen muuttuneessa maailmassa osana liikennejärjestelmää.

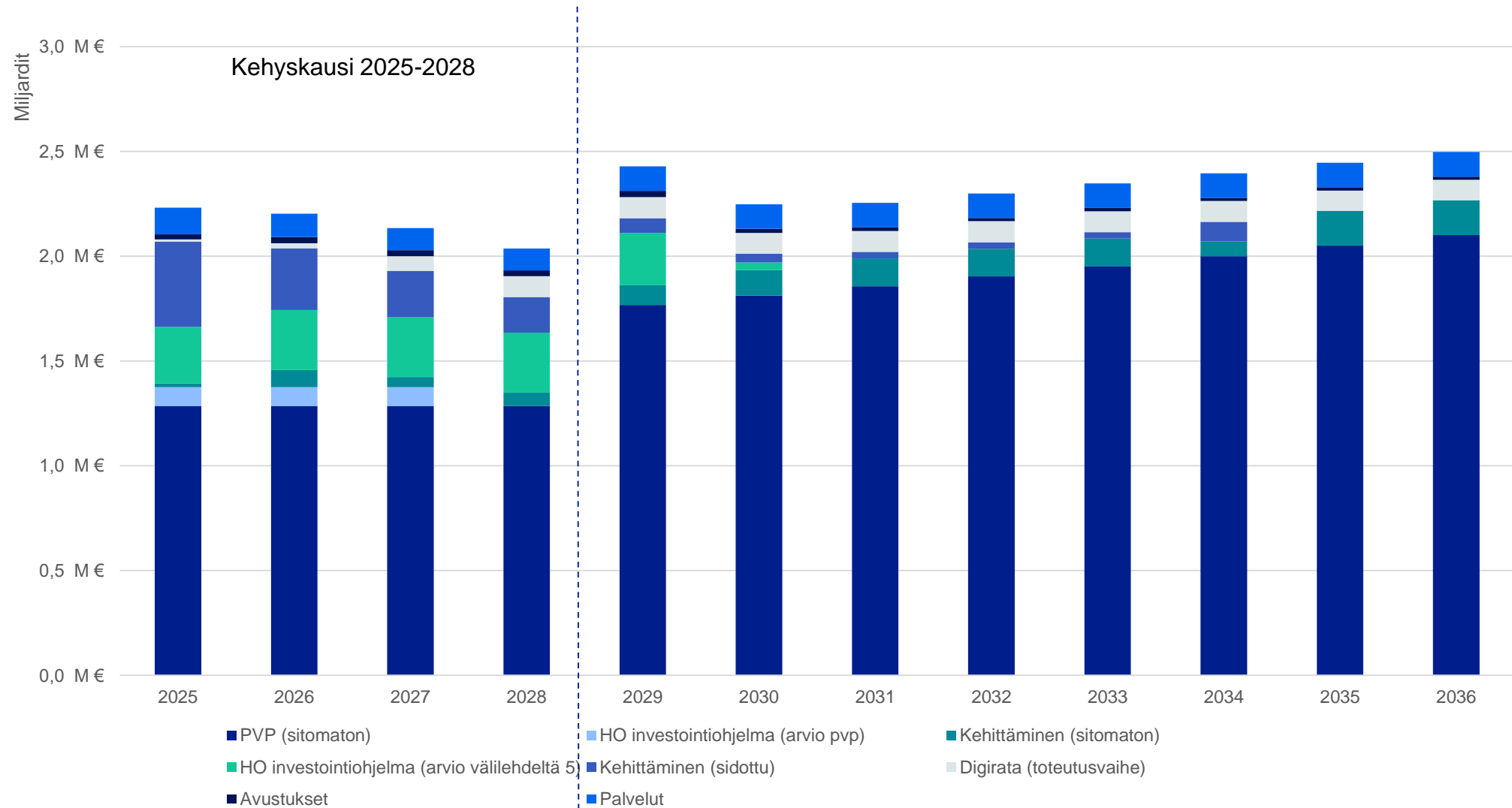
Talousraami

Vaihtoehdot ja niiden rahoitus

	Kehittävä	Valikoiden säilyttävä
Perusväylänpito	1,3 Mrd.(kehys) + 600 milj./v + ostovoimakorjaus 2,5%/v +100 milj. pieniin parantamisiin	1,3 Mrd. (kehys) + 400 milj./v + ostovoimakorjaus 2,5%/v +50 milj. pieniin parantamisiin
Kehittäminen	Väyläinfraan 170 milj./v.(kehys) +100 M€/v (Digirata) +330 M€/v	Väyläinfraan 170 M€/v(kehys) +100 M€/v (Digirata)
Kaupunkiseudut	+ 100 M€/v	-
Avustukset (infra)	8,5 M€ + kaupunkiliikennehankkeet (kehys) + 8 M€/v (säilyttävä) + 20 M€	8,5 M€ + kaupunkiliikennehankkeet (kehys) + 6 M€/v (kriittisen infran ylläpito)
Palvelut	110 M€/v (kehys)+ 42 M€/v (säilyttävä) + 50 M€	110 M€/v (kehys)+ 12 M€/v (välttämättömien palvelujen säilyttäminen)
Hallitusohjelman investointiohjelma	sitomatonta PVP:180 M€, kehittäminen: 1 600 M€	sitomatonta PVP:180 M€, kehittäminen: 1 600 M€
YHTEENSÄ 2025-2036	32,4 mrd € (ostovoimakorjaus-% ei mukana)	26 mrd € (+ ostovoimakorjaus 2,5 % ~1,56 mrd)

Rahoitusohjelma (luonnos 13.3.2024)

Rahoitusohjelma (luonnos 13.3.2024)

Uusi L12 raami	JTS 2024-2027				Arvio 2028	Valikoiden säilyttävä							
	2025	2026	2027			2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Kaupunkiseutujen yhteisrahoitus						0,0M €	0,0M €	0,0M €	0,0M €	0,0M €	0,0M €	0,0M €	0,0M €
PVP kehys	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €	1285,5M €
PVP lisäys						450,0M €	450,0M €	450,0M €	450,0M €	450,0M €	450,0M €	450,0M €	450,0M €
PVP ostovoimakorjaus (2,5 %)						32,1M €	76,3M €	121,6M €	168,0M €	215,6M €	264,4M €	314,4M €	365,7M €
HO investointiohjelma (pvp)	90,0M €	90,0M €	90,0M €										
PVP	1375,5M €	1375,5M €	1375,5M €	1285,5M €	1767,6M €	1811,8M €	1857,1M €	1903,5M €	1951,1M €	1999,9M €	2049,9M €	2101,1M €	
Kehittäminen	424,3M €	375,8M €	268,8M €	233,6M €	163,5M €	163,5M €	163,5M €	163,5M €	163,5M €	163,5M €	163,5M €	166,5M €	166,5M €
HO investointiohjelma (kehittäminen)	270,4M €	286,1M €	286,1M €	286,1M €	250,4M €	35,8M €							
Digirata (toteutusvaihe)	10,0M €	25,0M €	70,0M €	100,0M €	100,0M €	100,0M €	100,0M €	100,0M €	100,0M €	100,0M €	100,0M €	97,0M €	97,0M €
Kehittämisen suunnittelu					8,0M €	8,0M €	8,0M €	8,0M €	8,0M €	8,0M €	8,0M €	8,0M €	8,0M €
Kehittäminen	704,8M €	686,9M €	624,9M €	619,6M €	521,9M €	307,3M €	271,5M €	271,5M €	271,5M €	271,5M €	271,5M €	271,5M €	271,5M €
Junaliikenteen ostot	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €	34,9M €
Lentoliikenteen ostot	21,0M €	4,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €	1,0M €
Palvelut, Yhteysalusliikenteen ostot	19,9M €	19,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €	17,9M €
Palvelut, Yhteysalusliikenteen ostot L12 lisäys					2,0M €	2,0M €	2,0M €	2,0M €	2,0M €	2,0M €	2,0M €	2,0M €	2,0M €
Pitkämatkaisen joukkoliikenteen ostot													
Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €	9,8M €
Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €	8,1M €
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen L12	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €	32,3M €
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen					10,0M €	10,0M €	10,0M €	10,0M €	10,0M €	10,0M €	10,0M €	10,0M €	10,0M €
Liikkumisen ohjaus	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €	0,6M €
Kehittämishankkeet	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €	0,8M €
Palvelut	127,3M €	110,3M €	105,3M €	105,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €	117,3M €
Avustukset raideliikenne (sis. Sahansaaren tien)	14,3M €	20,3M €	18,9M €	17,4M €	14,8M €	4,2M €	1,8M €						
Avustukset yksityisteiden hoitoon ja kunnossapitoon	8,5M €	4,2M €	8,5M €	4,2M €	8,5M €	4,2M €	8,5M €	4,2M €	8,5M €	4,2M €	8,5M €	4,2M €	8,5M €
Avustuskorotukset					6,0M €	6,0M €	6,0M €	6,0M €	6,0M €	6,0M €	6,0M €	6,0M €	6,0M €
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	0,0M €	4,3M €	0,0M €	4,3M €	0,0M €	4,3M €	0,0M €	4,3M €	0,0M €	4,3M €	0,0M €	4,3M €	4,3M €
Finavian lentoasemaverkoston ulkopuoliset lentoasemat	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €	0,9M €
Avustukset	23,7M €	29,7M €	28,3M €	26,8M €	30,2M €	19,6M €	17,2M €	15,4M €	15,4M €	15,4M €	15,4M €	15,4M €	15,4M €
Yhteensä	2231,2M €	2202,3M €	2134,0M €	2037,2M €	2437,0M €	2256,0M €	2263,1M €	2307,7M €	2355,3M €	2404,1M €	2454,1M €	2505,3M €	

Toimenpideohjelma - Verkot

Liikennejärjestelmäsuunnittelun ja tietopohjan kehittäminen

- Suunnitelman toimeenpanoa koskevia kehittämistoimia, mm. yhteensovitusta TEN-T-asetuksen vaatimukseen ja CEF-rahoitukseen sekä MAL-sopimusmenettelyihin kaupunkiseutujen yhteisrahoitteisten hankkeiden osalta
- Ennakoinnin, vaikutusarvioinnin ja seurannan kehittäminen, mm. liikenne-ennustemallin kehittäminen
- Valtio yhteistyössä kuntien, kaupunkiseutujen ja elinkeinoelämän kanssa yhtenäistää alue- ja yhdyskuntarakennetta, aluekehitystä, elinkeinorakennetta, elinkeinoelämän tarpeita ja liikennejärjestelmää koskevaa tietopohjaa.
- Liikennealan julkisten hankintojen kehittäminen

Valtion väyläverkko 1/2

Perusväylänpito

- Lisärahoitus 450 M€ vuodessa, yhteensä 1,75 mrd. € vuodessa + 2,5 % vuodesta 2029 (yht. 1,56 mrd. €)
- 2025-2028 siirto kehittämisestä perusväylänpitoon
- Hallitusohjelman investointiohjelman lisärahoitus huomioitu
- Vuodesta 2029 alkaen 50 M€ parantamisrahoitus, mikäli pvp:n rahoitustaso yli 1,5 mrd. €.
 - Liikenneturvallisuus priorisoiden huomioiden myös kaupunkiseudut ja käpy sekä elinkeinoelämän tarpeet
- Väyläverkon korjausvelan nousu saadaan taitettua vuodesta 2029 alkaen, päättyen noin 5,1 miljardiin euroon vuoteen 2036 mennessä.
 - Keski- ja alempi tieverkko elinkeinoelämän tarpeet huomioiden ja rataverkon välttämättömimmät tarpeet
- Mahdolliset täydentävät rahoitusmuodot
- Ellei rahoitustaso toteudu, myös verkon supistaminen keinovalikoimassa (tietopohjan kehittäminen tärkeää ennen sitä)

Valtion väyläverkko 2/2

Kehittäminen

- Valtion väyläverkon kehittämiseen n. 170 M€/v vuosille 2029-2036
- Välttämättömyysinvestointina sekä turvallisuuden ja kapasiteetin lisäämiseksi toteutetaan Digirata-hanke 100 M€/v
- Pääradan peruskorjaus aloitetaan vaiheittain vuodesta 2029 lähtien (ennakoivat työt hallitusohjelman Liite E)
- Hallitusohjelman investointiohjelman (Liite E) nimeämättömissä hankkeissa huomioidaan Väyläviraston investointiohjelma
- Rahoituksen kohdentamisessa huomioidaan kaikissa väylämuodoissa elinkeinoelämän, liikenneturvallisuuden ja huoltovarmuuden sekä sotilaallisen liikkuvuuden prioriteetit sekä TEN-T-asetuksen mukaiset vaatimukset erityisesti eurooppalaisilla liikennekäytävillä
- Infran kehittämisessä huomioidaan yhteensovittaminen ostoliikennesopimukseen tulevaisuudessa
- Nopeusrajoitusten tarkastelu

Meri- ja sisävesiliikenne

- Vesiväylien kehittämisessä huomioidaan teollisuuden investoinnit ja niihin liittyvä merikuljetusten kasvu sekä erityisesti huoltovarmuuteen liittyvät priorisoidut tarpeet
- Satamien takamaayhteyksien kehittämistarpeita arvioidaan osapuolten yhteistyössä myös huoltovarmuuden kannalta.
- Talvimerenkulun kehittäminen Ruotsin ja Viron kanssa palvelemaan Suomen elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden kuljetustarpeita sekä jäänmurtajien uusimishjelma, joka huomioidaan talousraamissa
- Selvitys sisävesien raakapuun kuljetusten käyttäjätarpeista
- Huomioidaan merituulivoimapuistojen mahdolliset vaikutukset talvimerenkulun avustustarpeeseen
- Selkeytystä merituulivoimahankkeiden koordinointiin, vaikutuksiin ja suunnitteluun sekä toimijoiden rooleihin
- Meriliikenteessä valtio ja muut toimijat edistävät meriliikenteen hallinnan digitaalisten toimintaympäristön kehittämistä.

Suomen kansainvälinen saavutettavuus

- Pohjoismaista yhteistyötä syvennetään liikennejärjestelmäsuunnittelussa sotilaallisen liikkuvuuden, logistiikan ja huoltovarmuustarpeiden tunnistamisessa sekä digitalisaation ja kestävän ja älykkään liikennealan kasvuun liittyvässä yhteistyössä.
- Valtio arvioi ja selvittää raidelevyden muutosta erityisesti Pohjois-Suomessa sotilaallisen liikkuvuuden ja teollisuuden tarpeiden näkökulmasta. Valtio laatii TEN-T-asetuksen mukaiset selvitykset ja raidelevyden muutossuunnitelman. TEN-T-asetuksen mukaisen multimodaaleja rahtiterminaaleja koskevan markkina- ja ennakointianalyysin yhteistyössä toimijoiden kanssa.
- Valtio kehittää tietopohjaa kansainvälisten yhteyksien kehittämisen tarpeista ja niihin liittyvistä riskeistä. Näitä kansainvälisesti potentiaalisia yhteyksiä voivat olla uudet ja olemassa olevat yhteydet Suomesta Ruotsiin Pohjois-Suomessa, Merenkurkun yhteys Vaasasta Uumajaan sekä yhteys Rail Balticaan, ml. junalauttayhteys.
- Selvitetään uusien merenalaisten datakaapelihankkeiden tarpeellisuutta infran häiriönsietokyvyn ja resilienssin näkökulmasta.

Muiden hallinnoimat verkot (1/2)

Yksityistiet

- Valtionavustusten määrärahataso keskimäärin noin 6,5 M€ /vuosi
- Selvitys maantielautojen sekä yksityistielautojen kriteereistä
- Selvitys yksityisteiden kriittisestä infrasta huoltovarmuuden näkökulmasta

Katuverkko

- Kunnat kehittävät katuverkkoa koskevien tietojen kattavuutta, laatua ja käytettävyyttä. Kunnat osallistuvat aktiivisesti yhteisten kansallisten toimintamallien ja prosessien kehitykseen, jotka liittyvät liikenteen tietojen tuottamiseen, jakamiseen ja hyödyntämiseen.
- 30 km/h alueiden lisääminen taajamissa koulujen ja varhaiskasvatuslaitosten läheisyydessä

- Selvitys katuverkkoa koskevien valtioavustuskäytäntöjen kehittämisestä
- Liikkumisen ohjauksen avustus liikenneturvallisuutta, lasten ja nuorten liikkumista sekä käpyä edistäviin kohteisiin

Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfra

- Yhteensovitus jakeluinfraohjelman kanssa myös muiden liikennemuotojen osalta teknologianeutraalisti (ml. lentoliikenne). Mahdollinen raskaan liikenteen käyttövoimien jakeluverkon rakentumisen kiihdyttäminen infratuella.

Hankeyhtiöt

- Hankeyhtiöyhteyksien tarkastelu valtakunnallisin kriteerein

Muiden hallinnoimat verkot (2/2)

Kävelyn ja pyöräilyn toimet

- Valtionavustuksen määrärahataso keskimäärin noin 2,1 M€ /vuosi
 - (Valtio toteuttaa myös käpyä edistäviä kohteita parantamisrahoituksella ja varmistaa riittävän kunnossapidon tason)
 - Kuntien yhteistyössä tekemät edistämishjelmat
 - Kunnossapidon käytäntöjen kehittämien
 - Kulutapaosuuden kasvun edistämisen tavoite
 - Tietopohjan ja seurantatiedon kehittäminen
 - Selvitetään Social Climate Fund-rahoituksen rahoitusmahdollisuudet
- Osana SUMP-tukiohjelmaa kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen linjaukset

Lentoasemaverkosto

- Turvataan ja kehitetään Helsinki-Vantaan hub-asemaa
- Lentoasemaverkon laajuutta arvioidaan matkaketjujen näkökulmasta ottaen huomioon uudet käyttövoimat ja mahdolliset uuden liiketoimintamallit
- **Täydentyä**

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avaussanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne 12 toimenpideohjelma - Verkot

Kommenttipuheenvuoro

Paavo Syrjö, INFRA ry
Liikennejärjestelmäfoorumi 12.4.2024

Valtion väyläverkko – suo siellä, vetelä täällä

- ”Valikoiden säilyttävä” –rahoitusvaihtoehto tarkoittaa voimakasta resurssien siirtoa verkon kehittämisestä (investoinneista) kunnon säilyttämiseen (perusväylänpitoon) vuodesta 2029 lähtien.
- Kuluvalla hallituskaudella investoidaan...
 - Käynnissä olevat hankkeet ja hallitusohjelman liite E...mutta samalla korjausvelka kasvaa ennätyskorkealle.
- 2030-luvulla satsataan perusväylänpitoon...
 - Lisäpanostus 450 M€/v ja 2,5 % vuosittainen ostovoimakorjaus...mutta elintärkeään kehittämiseen ei ole mahdollisuuksia.

”Kehittävä” –vaihtoehto olisi mieluisampi, mutta...

- Väyläverkon rahoitukseen pitää tehdä järjestelmätason muutos, tulevaisuuden Suomen rakentamista ei voi jättää pelkän budjettirahoituksen varaan.
1. Perusväylänpidon määrärahat ovat **käyttömenoja**, jotka kuuluu rahoitettavaksi budjetista.
 2. Pienemmille kehittämishankkeille (sotilaallinen liikkuvuus, huoltovarmuus, elinkeinoelämän toimintaedellytykset, liikenneturvallisuus, joukkoliikenne, jne.) on myös varattava riittävä määräraha budjetista.
 3. Isoille visiotason hankkeille eli **tulevaisuusinvestoinneille** (esim. suuret raideliikennehankkeet tai meren ylittävät / alittavat hankkeet) pitää löytää rahoitus budjetin ulkopuolelta.

Valikoiden säilyttävä

Elinkeinoelämän valmisteleamat visiopaperit

”Tieverkon kunnossapito on kokonaisuuden hallintaa”

”Suomi kaksiraiteiseksi ja nelikaistaiseksi”

Suomen kansainvälinen saavutettavuus

- Tässä on kunnianhimotaso kohdillaan!
 - *Valtio laatii TEN-T –asetuksen mukaiset selvitykset ja raideleveyden muutossuunnitelman.*
 - *Kansainvälisesti potentiaalisia uusia yhteyksiä voivat olla uudet yhteydet Suomesta Ruotsiin Pohjois-Suomessa, Merenkurkun kiinteä yhteys sekä yhteys Rail Balticaan...*
- Koko Euroopalle tärkeät hankkeet
 - Kehitettävät länsiyhteydet
 - Rajat ylittävät liikennekäytävät
 - Lentoliikenne, meriliikenne, dataliikenne

RT INFRA

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Liikenteen digitaalisen ja teknologisen toimintaympäristön kehittäminen

- Liikenteen omaisuudenhallinnan, liikenteenhallinnan ja liikenteen palveluiden kehittämistä varten parannetaan yhteentoimivaa tiedon hallintaa. Tuetaan vakioitujen toimintatapojen kansallista käyttöönottoa ja arvioidaan lainsäädännöllisiä muutostarpeita. Pitkän aikavälin tavoitteena on muodostaa liikennejärjestelmästä digitaalinen kaksonen.
- Liikenteen tietoekosysteemissä edistetään aktiivista vuoropuhelua, uusien teknisten ratkaisuiden käyttöönottoa sekä toimijoiden välisen luottamuksen vahvistamista liikenteen, liikkumisen ja logistiikan uutta digitaalista toimintaympäristöä luotaessa.
- Valtio arvioi ja toteuttaa sääntelyyn ja infrastruktuuriin automaatiokehityksestä aiheutuvia muutostarpeita ja seuraa automaation kehitystä kaikissa kulkumuodoissa. Automaatiokehityksen EU- ja kv-sääntelyyn vaikutetaan proaktiivisesti.
- Kunta- ja joukkoliikennetoimijat tunnistavat ja hyödyntävät liikenteen digitalisaatio- ja automaatiokehityksen mahdollistaman potentiaalin ja niiden edellyttämiä muutoksia sekä kehittävät esimerkiksi joukkoliikenteen järjestämistä ja rakennetun ympäristön suunnittelua näiden mukaisesti.

Liikenteen hallinta ja ohjaus

- Valtio kehittää liikenteen hallintaa kaikissa liikennemuodoissa vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Kehittämisessä huomioidaan toimintaympäristön muutokset.
- Valtio huolehtii liikenteen hallinnan ja ohjauksen perusrahoituksesta siten, että toimintaa pystytään edelleen kehittämään ja pystytään ehkäisemään häiriötilanteita ja onnettomuuksia ennalta sekä tehostamaan väyläkapasiteetin käyttöä, parantamaan liikenteen sujuvuutta, vähentämään liikenteen päästöjä ja vastaamaan liikenteen automaation ja digitalisaation tarpeisiin.

Viestintäverkot

- Valtio edistää viestintäverkkojen kehittämistä digitaalisen infrastruktuurin strategian ja Suomen digitaalisen kompassin mukaisesti.
- Valtio kannustaa ja pyrkii tukemaan mahdollisuuksien mukaan VR-Yhtymää ja teleyrityksiä parantamaan matkaviestinverkon kuuluvuutta junissa tarvittavilla toimenpiteillä.

Henkilöliikenteen palvelut 1/2

- Valtionavustusten kriteerien ja mittareiden tarkastelu sekä koko joukkoliikenteen rahoituskokonaisuuden jaon tarkastelu kokonaisuutena
- Kaukoliikenteen palveluiden kehityksen seuranta
- Pitkän aikavälin näkymä henkilöjunaliikenteen palvelujen kehittämiseen
- Valtio lisää tukea alueelliseen ja paikalliseen liikenteeseen, jotta nykyinen vähimmäispalvelutaso säilyy. Lisäkustannukset ovat 10 M€ vuodessa
- Aikataulu- ja reittitietojen laadun ja kattavuuden parantaminen
- Kunnat, joukkoliikenneviranomaiset ja markkinaehtoiset liikenteenharjoittajat jatkavat yhteistyötä lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuuden parantamiseksi
- Solmupistetoimijoiden yhteistyön koordinointi kunnille
- Selvitykset VR:n omistamien omaisuuserien siirrosta sekä asemapalveluiden järjestämiseen soveltuvista malleista
- Esteettömyysvision huomiointi toimeenpanossa
- Liityntäpysäköinnin huomioiminen osana matkaketjujen kehittämistä
- Julkisesti tuettujen kuljetusten kehittäminen kokonaisuutena
- Yhteysalusliikenteen määrärahalisäys 2 M€ vuodessa vuodesta 2029.
- Osana maa- ja metsätalousministeriön vetämää saaristolain uudistamishanketta laaditaan yhteysalusliikenteelle yhtenäiset järjestämisperusteet, jotka ottavat kantaa reitteihin, alusten vuorotiheyteen ja aikatauluun sekä alusten teknisiin ominaisuuksiin.

Henkilöliikenteen palvelut 2/2

- Pyritään luomaan hyvä toimintaedellytykset uusille markkinaehtoisille lentoliikenteen toimintamalleille, kuten tilaus/kutsuliikenteelle, joka voivat käyttää vaihtoehtoisia polttoaineita.
- **Täydentyy**

Tavaraliikenteen palvelut

- Teollisuuspoliittisen strategian kytkentä
- Varautuminen liikennejärjestelmän häiriötilanteisiin Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaisesti
- Logistiikan digitalisaation periaatepäätöksen toimenpiteiden toteutumisen edistäminen: logistiikan tilannekuvatieto, edellytykset tiedonvaihtoa edistävien välitysalustojen toiminnalle sekä tiedon jaon ja hyödyntämisen periaatteet.
- Valtio tunnistaa satamien korostuneen roolin liikennejärjestelmän huoltovarmuuden varmistamisessa sekä satamien muuttuneen roolin energiahuollossa. Suomen ulkomaankaupan kuljetusten ja huoltovarmuuden vuoksi on ensisijaisen tärkeää huolehtia satamaverkoston tarkoituksenmukaisesta toiminnasta kaikissa olosuhteissa.
- Satamien kansallinen määräysvalta varmistetaan osana kansallista huoltovarmuutta niin normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissa.
- Satamat yhteistyössä valtion kanssa arvioivat TEN-T verkon ulkopuolisten satamien edellytyksiä nousta TEN-T-verkolle. Valtio muodostaa kokonaisnäkömyksen komissiolle esitettävistä muutosehdotuksista vuoden 2025 aikana.
- Valtio kohdentaa pienille ja keskisuurille yrityksille kuljetustukea. Kuljetustuki alentaa syrjäisillä alueilla toimivien pienten ja keskisuurten yritysten pitkien etäisyyksien myötä syntyviä kuljetuskustannuksia ja parantaa yritystoiminnan kannattavuutta näillä alueilla.
- Valtio (Traficom ja Väylävirasto) selvittää erikoiskuljetuksiin soveltuvan tieverkon kehittämistarpeita huomioiden mittoja ja massoja koskevan direktiivin neuvottelutuloksen.

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

A photograph of a baby sitting in a black stroller with orange handles. The baby is wearing a dark blue winter jacket and a matching knit hat with a pom-pom. The baby is holding an open book and looking towards the camera. The background is a blurred city street with buildings and a bus stop sign.

Liikennejärjestelmäfoorumi
12.4.2024
Kommenttipuheenvuoro

Minna Soininen, toiminnanjohtaja, Paikallisliikenneliitto

	HSL	Turku	Tam-pere	Oulu	Jyväskylä	Lahti	Kuopio	Joen-suu
2015	358,6	24,4	34,5	7,1	6,0	6,7	5,3	2,0
2016	367,2	25,7	36,9	8,1	6,7	7,1	6,0	2,1
2017	374,7	27,0	39,8	8,8	7,1	7,3	6,6	2,3
2018	387,1	26,6	40,3	9,1	7,3	7,4	6,8	2,3
2019	396,9	26,3	41,3	9,7	7,7	7,5	7,4	2,4
2020	251,9	16,8	27,2	5,9	4,9	4,8	5,2	1,7
2021	237,6	16,9	29,2	6,2	5,4	4,7	5,9	1,9
2022	303,5	21,9	42,6	8,3	7,3	6,4	7,3	2,3
2023	344,2	25,4	50,4	10,1	8,7	7,8	8,5	2,7

Matkustajamääräennätykset 2024 Tampere, Oulu, Jyväskylä, Lahti, Kuopio, Joensuu, Lappeenranta, Hämeenlinna, Salo, Kouvola

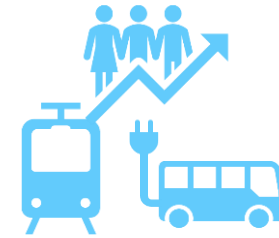
Keskeinen osa ratkaisua nyt ja tulevaisuudessa

Arjen helppoutta

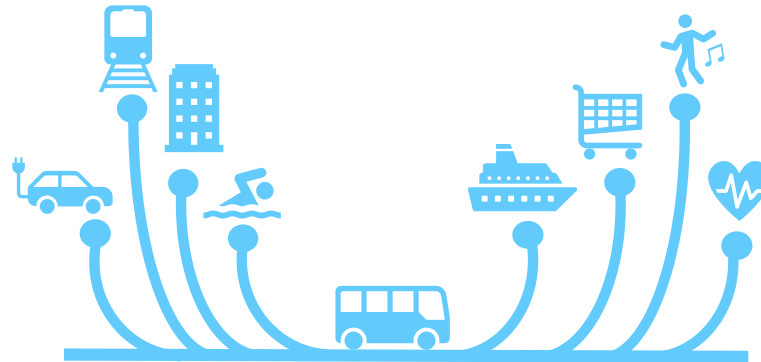
Kaupungistuminen

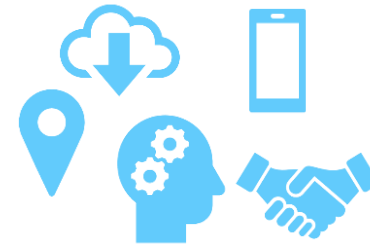
Kapasiteettia kasvaviin
liikkumistarpeisiin

Ilmastonmuutoksen hillintä ja
kaupunkien kestävä kehitys

Kytkeytyminen muihin
palveluihin ja elämään

Digitalisaatio, uudet teknologiat, tekoäly,
automaatio ja tieto tehokäyttöön

2 700 000 matkaa
jalan kulkien

1 000 000 matkaa HSL
palvelussa

205 640
liikenne PKS reunalla valta- ja kantateillä 1,
3, 4, 7, 45 ja 51

Onko ihmisten liikkuminen muuttunut?

138 000 matkaa
Nyssepalvelussa

22 438 suomalaista
ulkomaille
(15 % työ)

7 000 000 matkaa
autolla

200 000 matkaa
koulukuljetuksissa,
900 000

koulumatkaa kävellen, pyöräillen tai
esim. vanhempien kyydillä

10 800

ulkomaisia Suomeen
(27 % työ)

10 000 matkaa Kela-
taksikyydillä
sairaalaan

23 %

suomalaisista ei liiku
minnekään

Edellinen LJS 12 vuosille 2021–2032

- **Vuonna 2021 valmistuneen Liikenne 12 –suunnitelman muutostarkoitus: liikenneverkkojen ja palveluiden rahoitusta suunnataan nykyistä voimakkaammin kestävä liikenteen edistämiseen.**
- **Joukkoliikenteen avustustasoa oli tarkoitus korottaa vuodesta 2025 alkaen**
- **Hallitusohjelmassa suunta päinvastainen**
 - Ilmastoperusteinen tuki loppui,
 - Ei määrärahakorotusta
 - Nettokustannuksia nostettaisiin vielä korottamalla ALV-kantaa.
- **Kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuurin rahoitustaso 30 M€ vuodessa (valtion osuus katuverkolla) 2025 alkaen.**

	tuhatta euroa
Junaliikenteen ostot	34870
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen	32329
Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	9750
Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	8125
Lentoliikenteen ostot	16000
Kehittämishankkeet	750
Liikkumisen ohjaus	600
Yhteensä	102424

Kunnat 64 % Valtio 36 %

656 miljoonaa euroa
matkakustannusten korvaus (2019)

348 suora rahoitus
(joukkoliikennetarjonta)

Näkökulmia Liikenne 12 – suunnitelman päivitykseen

- Miten liikenteen päästövähennystavoitteet saavutetaan? Suomi päättänyt olla hiilineutraali vuonna 2035, Liikenne12 aikana.
- Voisiko panostukset kohdistua entistä voimakkaammin liikennejärjestelmän palvelutasoon?
- Kestävien kulkumuotojen kilpailukykyisyys varmistettava.
- Liikenteen vero- ja maksukokonaisuus osaksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.
- Keskeinen tarkoitus pitkäjänteisyys.
- Epävarmuudet rahoituksessa heikentävät valtion luotettavuutta yhteistyökumppanina ja paikallisen pitkäjänteisen työn vaikuttavuutta.

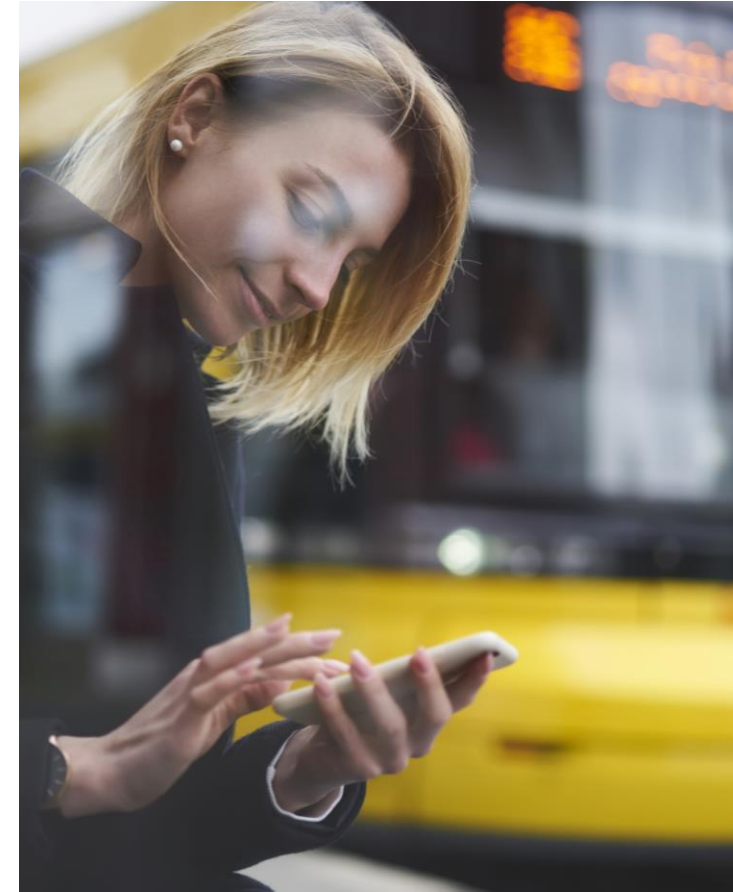

Arjen edullisia kestäviä liikkumisvalintoja vero- ja hintaohjauksella!

- On välttämätöntä uudistaa koko liikenteen verotus ohjaamaan haluttuun tulevaisuuteen ja turvaamaan liikennejärjestelmän rahoitus.
- Sääntely tukemaan kulkumuutosta, päästövähennyksiä ja pienentämään muita liikenteen haittoja.
- Poistetaan muussa verotuksessa olevat rakenteet, jotka samaan aikaan toimivat tavoitteiden vastakkaisesti ja heikentävät liikenteen verotuksen päästöohjausta.
- **Arvonlisävero on osa liikenteen ohjausta!**
 - Eri veroprosenteilla voidaan vaikuttaa kuluttajien ja tuottajien kulutusvalintoihin.
 - Alennetulla arvonlisäverolla on haluttu turvata joukkoliikenteen kilpailukykyä ja auttaa pyrkimyksissä turvata liikenteen vähimmäispalvelut eri alueille ja väestöryhmille

Tule mukaan kehittämään!

- Ajantasaista ja luotettavaa tietoa, ostamisen helppoutta.
 - Joukkoliikenteen matkatieto- ja lippujärjestelmäosaamisen kehitys.
 - Yhteistyö matkaketjuilla, tapahtumien kanssa ja mm. yritysten työmatkaetujen toteutuksessa.
 - Osaamisen keskittäminen joukkoliikenteen asiantuntija ja IT-organisaatioon, Waltti Solutions Oy, 23 julkisomistajaa.
- ✓ **Digitalisaatiotuki**
- ✓ **Älä riko!**

Hallitusohjelman kirjaus sidosyksikköjen omistuksesta!

Tule mukaan kehittämään!

- Kaupunkiseutujen joukkoliikenteen palvelutarjonnan kehittäminen ja kapasiteetin kasvattaminen runkoliikennematkaisuilla.
- ✓ Kasvata kaupunkiseutujen joukkoliikennemäärärahaa.

Tule mukaan kehittämään!

- Kohdenna panokset liikennejärjestelmän palvelutasoon
 - Väylät ja raiteet kaupunkien runkoliikennematkaisuille.
 - Nopeuta ja priorisoi kaupunkiseutujen joukkoliikennettä.
 - Liityntäpysäköinti.
 - Muut last-mile, viimeisen kilometrin palvelut.
- ✓ **Edistä ja priorisoi joukkoliikennettä valtion liikennejärjestelmäsuunnittelussa, valtion ja kaupunkiseutujen MAL-suunnittelussa, toteutuksessa ja sopimuksissa rahoituksessa.**

**Miten joukkoliikennettä edistetään
Liikenne12 suunnitelmassa, MAL-sopimuksissa ja
verotuksen keinoin?**

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Liikennejärjestelmäfoorumi 12.4.2024

Liikenne 12 -suunnitelma

Marko Forsblom
ITS Finland ry

Visio vuoteen 2050

- Suomen liikenneala tarvitsee yhteisen vision ja suunnitelman sen toteutukseen.
- Visiossa on tunnistettu tulevaisuuden liikenteen keskeiset elementit. Se voisi olla visionäärisempi, kun ottaa tavoitevuoden huomioon.
- Vision pitäisi motivoida myös markkinaehtoisia toimijoita kehittämään uusia ratkaisuja.
- Vision toteutuminen vaatii merkittäviä panostuksia tutkimukseen ja innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen sekä toimivia markkinoita.

“Vision without action is a daydream. Action without vision is a nightmare”.

Tavoitteet

- Tavoitteisto on selkeä ja talous- ja turvallisuustilanteen huomioon ottava.
- Tavoitteissa on hyvin tunnistettu kaupunkiseutujen suuri merkitys, jonka tulee näkyä myös rahoitusohjelmassa. Tavoitteiden toteutuminen ratkaistaan hyvin pitkälle kaupunkiseuduilla.
- Tavoitteille tulisi määritellä mittarit.
- Tavoitteisiin tulisi lisätä markkinan toimivuuteen ja uudistumiseen liittyvät näkökulmat. Uudistuminen on avain tehokkuuden ja tuottavuuden kehitykselle.
- Olemme olleet ylpeitä PPP-yhteistyöstä, jota on kutsuttu myös Suomen supervoimaksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi ja alan kehittymiseksi tarvitsemme tutkimuksen ja yksityisen sektorin vahvaa osallistamista. Kehittyminen on kilpailukyvyn edellytys.

Toimenpideohjelman lähtökohdat

- Neliporrasperiaatteen ”comeback” tervetullut. Siitä PLJ:ssä jalostettu viisiportainen versio ”liikennejärjestelmän kehittämisstrategia” toimisi vielä paremmin.
- Liikennealan kasvuohjelmatyön huomioon ottaminen tärkeää – alan kestävä kasvu ja Suomen hyvinvointi tarvitsee aktiivista vientiä. Kytkeä teollisuuspoliittiseen strategiaan.
- Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää liikenne- ja logistiikka-alan digitalisaatiota ja automatisaatiota, uudenlaisten liiketoimintamallien syntymistä ja hyödyntämistä sekä liikennejärjestelmän tehokkuutta. Tämän tulee näkyä myös budjettiexcelissä.
- Suomi on pärjännyt erinomaisesti eurooppalaisissa digivertailuissa, mutta ilman jatkuvia panostuksia uhkana on PISA –ilmiön toistuminen.

Toimenpiteet & budjetti

- Toimenpidevalikoima laaja, mutta rahoitus hyvin keskittynyt. Toivottavasti perusväylänpidon ja kehittämisinvestointien sisällä on tilaa innovatiivisille ajatuksille ja hankinnoille
- Korjausvelan rinnalle ei tule rakentaa päästövelkaa.
- Puolen promillen rahoitusosuus liikkumisen ohjaukseen ja kehittämishankkeisiin on riittämätön. Uudistuminen, toimintatapojen muutos ja kestävien kulkumuoto-osuuksien kasvattaminen vaatii selkeitä panostuksia.
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen promillen rahoitusosuus on niin ikään riittämätön. Sähköistyminen tekee pyöräilystä uuden kulkumuodon, työsuhdepyöriä on jo enemmän kuin työsuhdeautoja.
- Pohjoismainen yhteistyö digitalisaation ja kestäväen ja älykkään liikennealan kasvun edistämisessä sisältää paljon mahdollisuuksia.

Yhteenveto

- Tavoitemaailman päivittyminen ja rahoituksen suuntaaminen ovat ymmärrettäviä maailman ja talouden reaalityökalujen näkökulmasta ...
 - ... mutta isossa kuvassa rahoitus on suuntautunut samalla tavalla "aina".
 - Vaikutusarvioinnin kehittäminen tärkeää
 - Neliporrasperiaate erinomainen työkalu, kunhan sitä käyttää pitkäjänteisesti
- Markkinatoimijat mukaan suunnitteluun - liikennealan pelikirja tausta-aineistoksi
- Toimialan tutkimukseen ja kehittämiseen pitää panostaa.
- Liikenneala on edelleen digivihreän siirtymän keskiössä – kestävä kasvu ja kansainväliset markkinat tavoitteeksi
- "Tiedon hyödyntäminen ja automaatio ovat keinoja edistää kaikkia suunnitelman tavoitteita. Strategisten linjausten mukaan digitalisaation mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti kaikissa liikennemuodoissa." Liikenne 12 / 2021

Albert Einstein: "We cannot solve our problems with the same level of thinking that created them."

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kumppanuudet ja ulkopuolinen rahoitus

Kumppanuudet ja ulkopuolinen rahoitus

- Selkeytystä muun muassa MAL-sopimusmenettelyihin, joissa käsitellään mm. maankäyttöä, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräliikenteen sekä matkaketjujen kehittämistä, vaihtoehtoisten käyttövoimien edistämistä sekä tiedon hyödyntämistä liikennejärjestelmän kehittämisessä.
- Väyläverkon investointiohjelmaan sisällytetään myös MAL-seuduilla sijaitsevat väyläverkon kehittämishankkeet. Investointiohjelma toimii valtion väyläverkon osalta lähtökohtana seudullisessa ja alueellisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja MAL-sopimusneuvotteluissa.
- Yksittäisten kaupunkien tai maakuntien ja valtion välisissä aluekehittämiseen liittyvissä sopimuksissa valtio edistää Liikenne 12-suunnitelman mukaisia toimenpiteitä huomioiden alueelliset erityispiirteet.
- **MAL-sopimuksia koskevat toimenpiteet valmistuvat myöhemmin**
- **Sopimuksellisen yhteisrahoitusmallin periaatteet** pysyneet samoina, tarvittaessa sovitetaan yhteen VERA-työn kanssa
- Suomen painopisteet mahdolliselle CEF III-rahoitusohjelmalle ovat sotilaallisen liikkuvuuden tarpeiden huomiointi, mahdollisten raideleveysmuutosten rahoitustarpeet, ERTMS:n, liikenteen digitaalisaation ja jakeluinfran kehittäminen sekä talvimerenkulun rahoitustarpeiden huomiointi.
- Myös muita EU:n rahoitusinstrumentteja hyödynnetään laajalaisesti mm. liikenteen digitalisaatio- ja automaatiokehitykseen.
- Tavoitteet rakennerahastorahoituksen hyödyntämiselle
- Selvitetään Nato-rahoituksen hyödyntämismahdollisuuksia
- Valtio ja kunnat jatkavat julkisten hankintojen kehittämistä tavoitellen innovatiivisten julkisten hankintojen määrän kasvua.
- Yhteensovitus verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistukseen

Kansainvälinen vaikuttaminen

- Valtio vaikuttaa kansainvälistä ja Euroopan unionin lainsäädäntöä ja valtiosopimuksia valmisteltaessa aktiivisesti siten, että se tukee valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita sekä parantaa erityisesti Suomen kansainvälistä saavutettavuutta ja kilpailukykyä.
- Vaikuttamiseen kansainvälisissä säätelyä tuottavissa järjestöissä kuten kansainvälinen merenkulkujärjestö ja kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö panostetaan.
- Valtio pyrkii pitkäjänteisesti matkailun edellytysten ja kansainvälisen saavutettavuuden parantamiseen muun muassa kansainvälisin lentoliikenne- ja tieliikennesopimuksin

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONS MINISTERIET

Kiitos!

lvm.fi #liikenne12

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avaussanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommentteja Liikenne12 toimenpideohjelmaluonnokseen - kumppanuudet ja rahoitus

LVM:n Liikennejärjestelmäfoorumi 12.4.2024

Kehittämispäällikkö Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

Huomioita tavoitteista, lähtökohdista

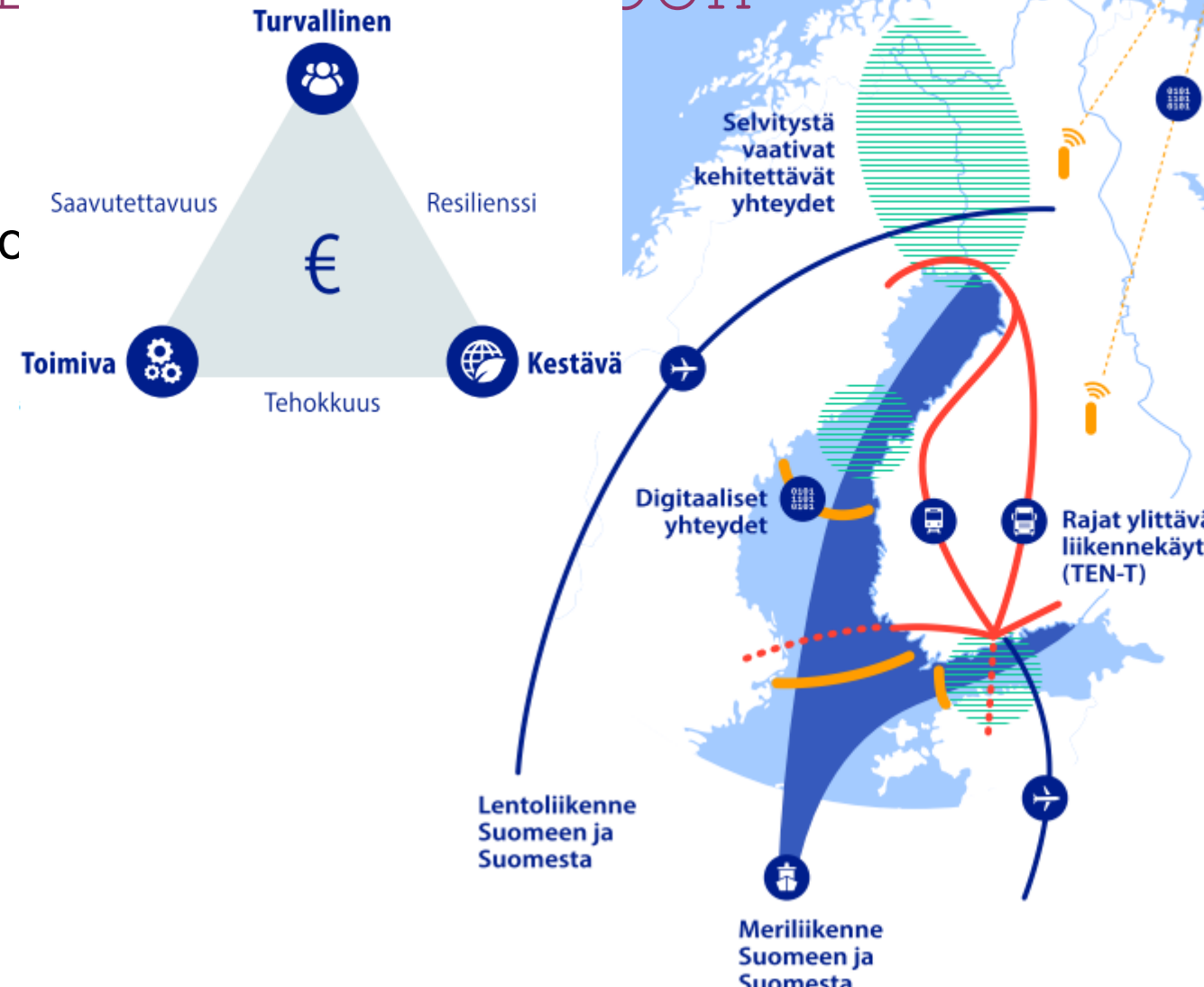
Liikenne12-päivitys

- Suunnitelman tulisi lunastaa paikkansa pitkäjänteisyyden ja ennakoitavuuden lisääjänä liikennepolitiikassa.
- Kuntien näkökulmasta Liikenne12 tärkein tehtävä on kirkastaa valtion tahtotila ja priorisoinnit liikennejärjestelmän kehittämisessä ja mihin valtio sitoutuu.

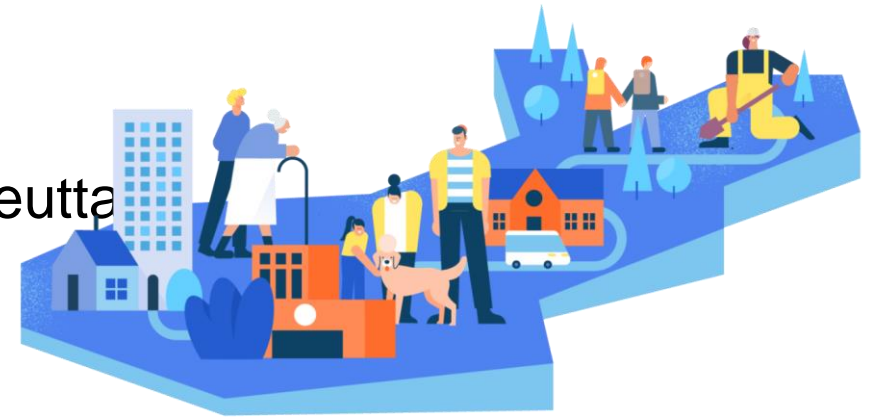
Tavoitteet on päivitetty muuttuneeseen toimintaympäristöön

- Tavoitteita on priorisoitu:
 - Olemassa oleva verkko ja infra kokonaan
 - Turvallisuutta tukevat toimet
- Tärkeää on, että kansainvälinen saavutettavuus on erityishuomion kohteena.
 - Myös Itä-Suomi tulee huomioida.

Perusväylänpidon on oltava etusijalla, mutta kehittämistäkin tarvitaan

- Perusväylänpidossa tulisi pyrkiä korjausvelan pysäyttämiseen jo lähivuosina.
- Kehittämisinvestointien budjettirahoitus pienenee minimiin (163,5 M€/v 2029-2036).
 - Tämä lisää painetta kuntien rahoitukseen ja vaikeuttaa EU-rahoituksen hyödyntämistä.
- Hallituksen investointiohjelma:
 - Rahoitus valtion omaisuuden myynnillä, paljonko ja millä aikataululla.
- Esitys pienten parantamistoimien paketista hyvä (50 M€ mutta vasta seuraavalla hallituskaudella).

Miten kaupunkiseutuja koskevat tavoitteet toteutetaan?

- Työohjelmaluonnoksen kirjauksia:
 - *Valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta kaupunkiseuduilla olennainen merkitys.*
 - *Pyritään edistämään kestävän liikkumisen mahdollisuuksia erityisesti kaupunkiseutujen kestävän kasvun näkökulmasta.*
- Ei kohdennettua rahoitusta, osa kehittämisrahoitusta.
- Hallitusohjelma:
 - Joukkoliikenteen valtiontuen vähennys
 - Henkilökuljetusten ALV:n korotus
- Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman rahoitus minimiin/nollaan.

Millä toimin liikenteen päästöjä vähennetään?

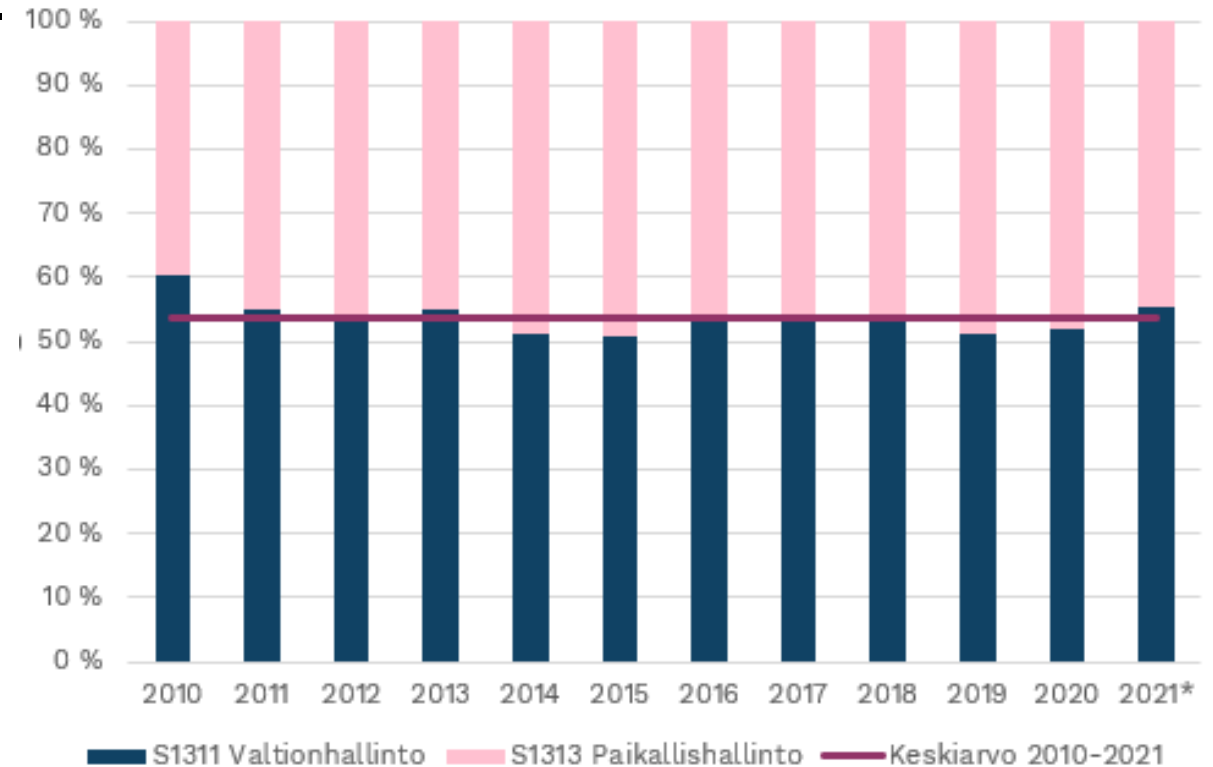
- Kunnat eivät voi saavuttaa etenkin liikenteen ilmastotavoitteita, ellei valtio käytä tehokkaasti omia ohjauskeinojaan.
- Kirjaus: *Liikenne 12-suunnitelmassa päästövähennyksiä tarkastellaan pelkästään mahdollisten liikennejärjestelmätoimenpiteiden kautta.*
- Fossiilittoman liikenteen tiekarttaa ei mainita lähtökohdissa.
- Tärkeää olisi, että liikenteen verotuksen uudistaminen edistää fisikaalisten tavoitteiden lisäksi ilmastotavoitteita.

Kumppanuus ja rahoitus

Valtion ja kuntien menot liikenteestä jakautuvat tällä hetkellä 50/50

- Kuntien menot liikenteeseen olivat v. 2021 noin 2500 M€ (ennakkotieto).
 - Investoinnit, kunnossapito, joukkoliikenne.
- Kunnat vastaavat katujen sekä raitiotie- ja metroverkostojen kustannuksista.
- Valtion vastuulla tulee olla kansallinen liikenneinfra ja perusväylänpito.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon osuudet liikenteen menoista 2010-2021

Lähde: Tilastokeskus, Julkisyhteisöjen menot tehtävittäin (vuosi 2021: ennakkotieto).

MAL-sopimusmenettelyjen kehittäminen

- Kirjaus: *Selkeytystä muun muassa MAL-sopimusmenettelyihin.*
- Kunnan ja valtion roolien ja vastuiden maankäytön ja liikenteen suunnittelussa ja päätöksenteossa tulee olla selkeät.
- Sopimusmenettelyjä voidaan kehittää jo nyt:
 - MAL-kaupunkien ja kaupunkiseutujen keskeinen merkitys on tunnustettava ja valtion resursoinnin on oltava riittävää.
 - Aktiivinen yhteistyö, valtion tarpeet ja reunaedot esille jo suunnitteluvaiheessa.
 - Valtion tulisi parantaa kykyään sitoutumiseen ja pitkäjänteiseen liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Sopimukset muiden kaupunkien kanssa

- Kirjaus: *Yksittäisten kaupunkien tai maakuntien ja valtion välisissä aluekehittämiseen liittyvissä sopimuksissa valtio edistää Liikenne 12-suunnitelman mukaisia toimenpiteitä huomioiden alueelliset erityispiirteet.*
- Kaupungit tarvitsevat vuoropuhelua ja yhteistyötä valtion kanssa.
 - Esim. kynnysinvestoinnit maankäytölle ja elinkeinoille, vihreän siirtymän investointien mahdollistaminen, asemaseudut.
- Liikkumavaraa tulisi olla myös kaupungeista ja alueilta nouseville hankkeille, jotka ovat tavoitteiden mukaisia.

23 suurinta kaupunkiseutua

Sopimuksellinen yhteisrahoitus

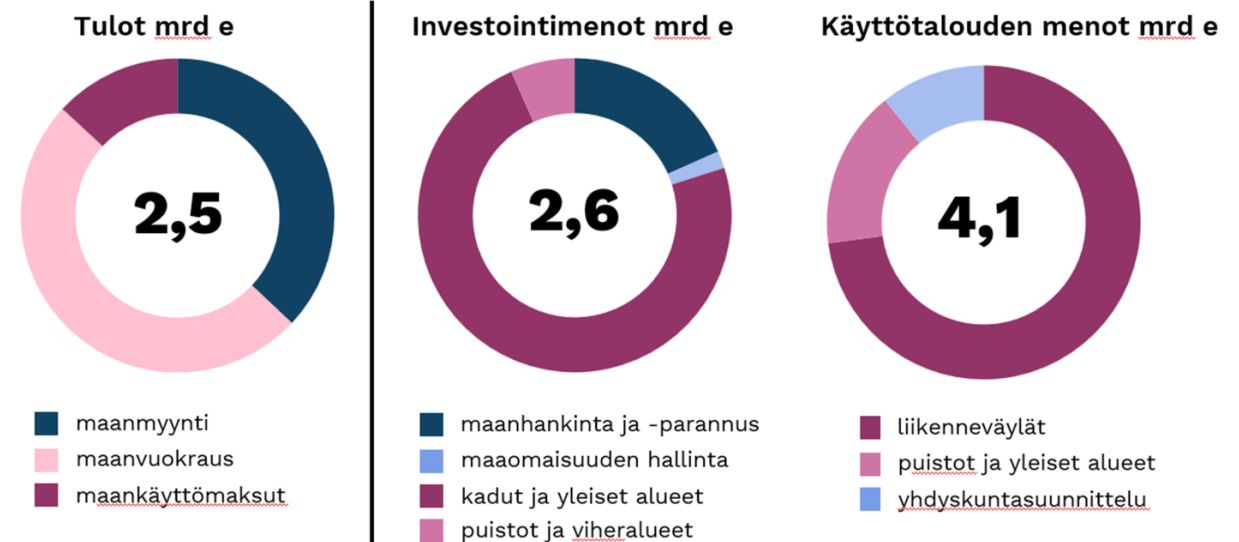
- Kirjaus: *Sopimuksellisen yhteisrahoitusmallin periaatteet pysyneet samoina, tarvittaessa sovitetaan yhteen VERA-työn kanssa.*
- Kun valtio etsii säästöjä, sen ei tule osoittaa uusia rahoitusvastuita kunnille.
- Kunnat eivät hyväksyneet Liikenne12:a (2021) yhteisrahoitusmallia.
 - Käytäntö, että kunnat osallistuisivat 50 %:lla kaupunkiseudun liikennejärjestelmää parantavien valtion hankkeiden kustannuksiin, olisi kohtuuton.
- Yhteishankkeisiin liittyy aina kunnalle koituvia kustannuksia esim. yhdyskuntarakentaminen, katuverkko ja joukkoliikenne.

Maanarvon nousu liikenneinvestointien rahoituskeinona?

- Kunnilla on rajalliset ja epätasaiset mahdollisuudet kattaa edes osaa yhdyskuntarakentamisen kustannuksista maankäyttökorvauksilla ja tontinmyyntituloilla.
- Maanarvon nousun hyödyntäminen liikenneinvestointeihin rajoittuu suurimpien kaupunkien kaupunkikehityshankkeisiin vetovoimaisissa sijainneissa.
 - Arvon nousua ei ole kanavoitavissa sielläkään valtion infraan, vaan se tarvitaan kaupunkikehittämiseen.

Kuntien yhdyskuntarakentamisen rahavirrat 2021 - 2022

Asemanseudut ja asemapalvelut

- Kirjauksia:
 - *Solmupistetoimijoiden yhteistyön koordinointi kunnille.*
 - *Selvitykset VR:n omistamien omaisuuserien siirrosta sekä asemapalveluiden järjestämiseen soveltuvista malleista.*
- Koordinointia, asemanseutujen kehittämistä ja asemapalveluita vaikeuttaa omistuksen ja vastuiden pirstoutuminen ja toimijoiden erilaiset ja ristiriitaisetkin tavoitteet.
- Tarvittaisiin valtiotoimijoita ohjaavaa strategiaa keskeisistä asemista, niiden palvelutasosta ja asemapalveluiden järjestämisestä.
- Yhteistyötä kuntien kanssa helpottaisi valtion kiinteistöomistuksen keskittäminen toimijalle, jonka tehtävänä on myös raideliikenteen edistäminen.

Kunnat luovat perustan
asukkaiden hyvälle
elämälle.

Valtion etsiessä
säästökohteita
osaoptimointeja
julkisen sektorin
sisällä vältettävä.

Kuntien ja valtion
yhteistyötä
liikennejärjestelmätys
sä tarvitaan.

Kiitos.

Johanna Vilkuna

Kehittämispäällikkö (liikenne)

Yhdyskunta ja ympäristö

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

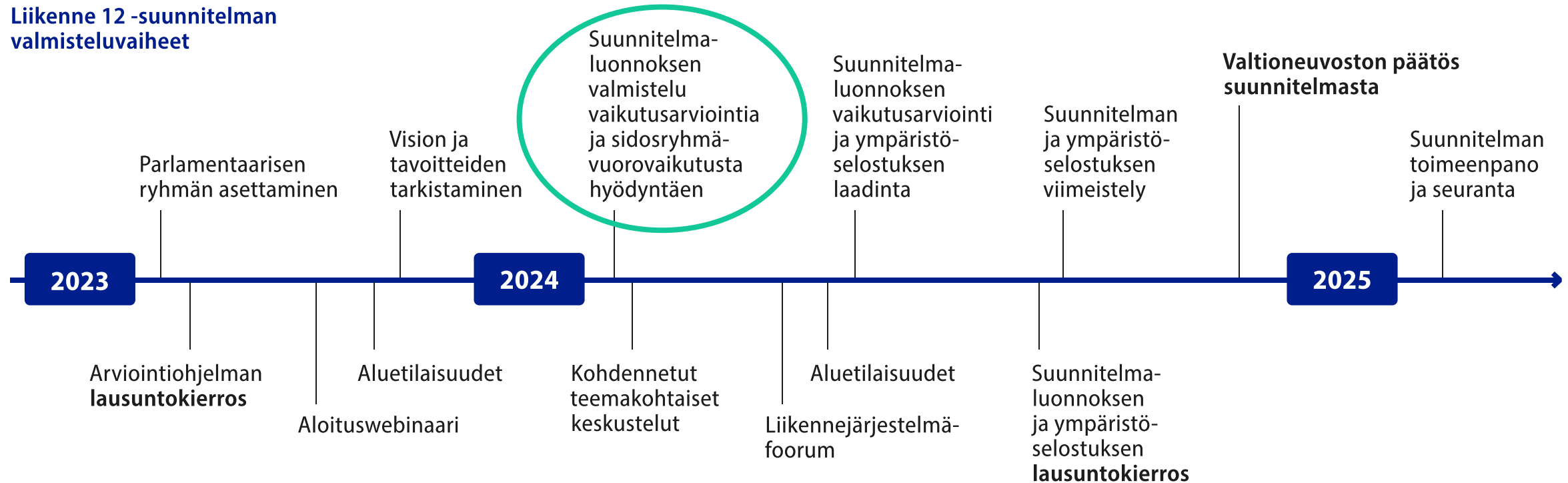

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Taru Pakkanen

Valmisteluprosessi

Liikenne 12 -suunnitelman valmisteluvaiheet

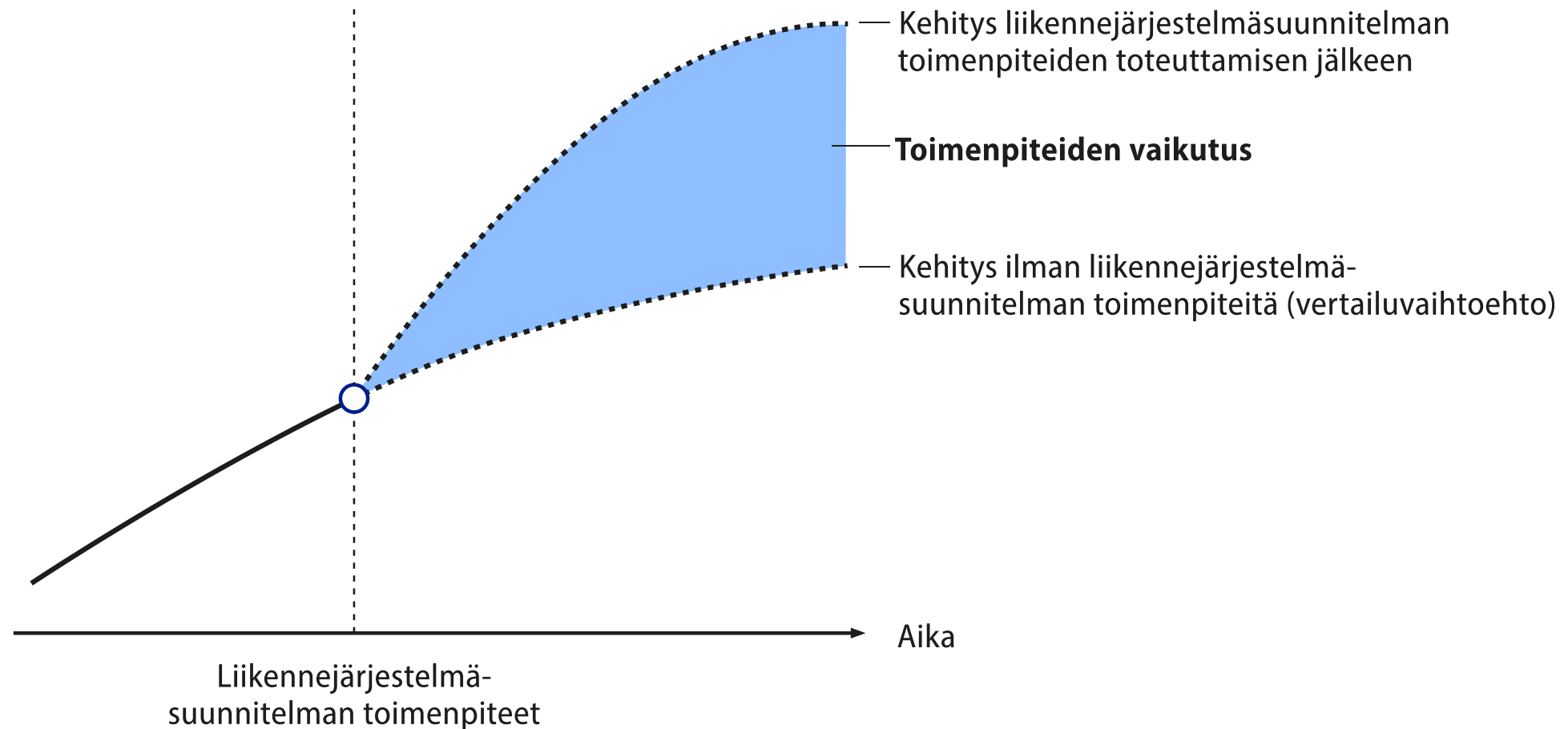

Vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen paikkoja jatkuvan vuorovaikutuksen lisäksi

Alustavan vaikutusarvioinnin painotukset

	Saavutettavuus sekä matkojen ja kuljetusten palvelutaso	Suomen kansainvälinen saavutettavuus	Alueiden välinen saavutettavuus	Kaupunki-seutujen ja alueiden sisäinen saavutettavuus	Aluerakenne ja alueiden kehitysedellytykset	Kuljetusten palvelutaso ja käyttäjähyödyt	Matkojen palvelutaso ja käyttäjähyödyt	
	Taloudellinen kestävyys	Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus	Julkis-taloudelliset vaikutukset	Taloudellisen kasvun edellytykset				
	Ekologinen kestävyys	Liikennejärjestelmän ilmasto-vaikutukset	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Liikenteen päästöille, melulle ja tärinälle altistuminen	Yhdyskuntarakenteen kestävyys	Luonnon monimuotoisuus	Luonnonvarojen käyttö, materiaali-tehokkuus	Vesiin ja maaperään kohdistuvat riskit
	Sosiaalinen kestävyys	Liikkumisen mahdollisuudet	Terveys ja hyvinvointi	Rakennettu ympäristö ja maisema				
	Liikennejärjestelmän turvallisuus	Tieliikenteen ja liikkumisympäristöjen turvallisuus	Raideliikenteen, merenkulun ja ilmailun turvallisuus	Liikenteen tietoturvallisuus				

Vaikutuksia arvioidaan suhteessa vertailuvaihtoehtoon

Nostoja alustavista vaikutuksista suhteessa vertailuvaihtoehtoon (1/2)

Saavutettavuus
sekä matkojen
ja kuljetusten
palvelutaso

Myönteisiä vaikutuksia kansainväliseen saavutettavuuteen ja huoltovarmuuteen erityisesti jäänmurtokaluston uusimishjelman johdosta. Myönteisiä vaikutuksia alueiden väliseen saavutettavuuteen tie- ja rataverkon kunnon paranemisen seurauksena. Alueiden sisäinen saavutettavuus paranee osittain suhteessa vertailuvaihtoehtoon ELY-keskusten joukkoliikenteen maltillisen lisärahoituksen johdosta.

Taloudellinen
kestävyys

Vaikutukset yhteiskuntataloudelliseen tehokkuuteen riippuvat rahoituksen tarkemmasta kohdentumisesta. Rahoituksen suuntaaminen vilkkaille verkon osille ja niiden talvikunnossapitoon on yhteiskuntataloudellisesti tehokasta.

Nostoja alustavista vaikutuksista suhteessa vertailuvaihtoehtoon (2/2)

Ekologinen kestävyys

Tieverkon kunnon parantaminen todennäköisesti nostaa ajonopeuksia, mikä mahdollisesti kasvattaa meluhaittaa ja lähipäästöjä paikallisesti. Suunnitelma ei juurikaan vaikuta yhdyskuntarakenteen kestävyYTEEN, koska pääosa rahoituksesta kohdentuu nykyverkolle.

Sosiaalinen kestävyys

ELY-keskusten joukkoliikenteen palvelutason lisärahoituksella ylläpidetään liikkumisen mahdollisuuksia kaupunkiseutujen ulkopuolella. Mahdollinen ajonopeuksien nousu lisää ihmisten altistumista lähipäästöille paikallisesti. Esteettömyys raideliikenteessä todennäköisesti paranee peruskorjaushankkeiden myötä.

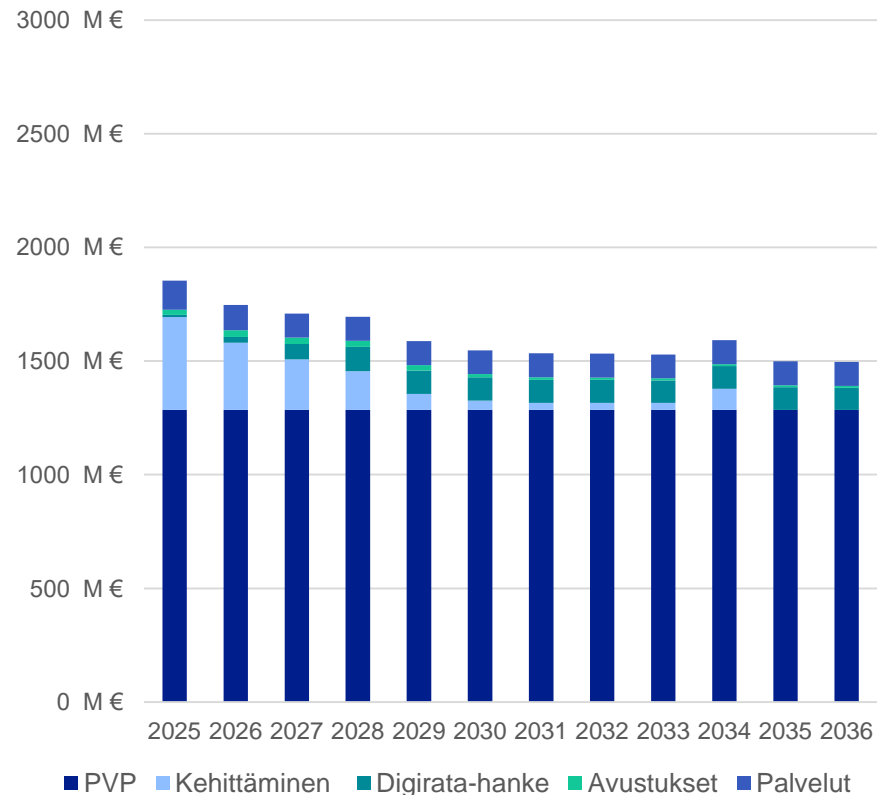

Liikenne- järjestelmän turvallisuus

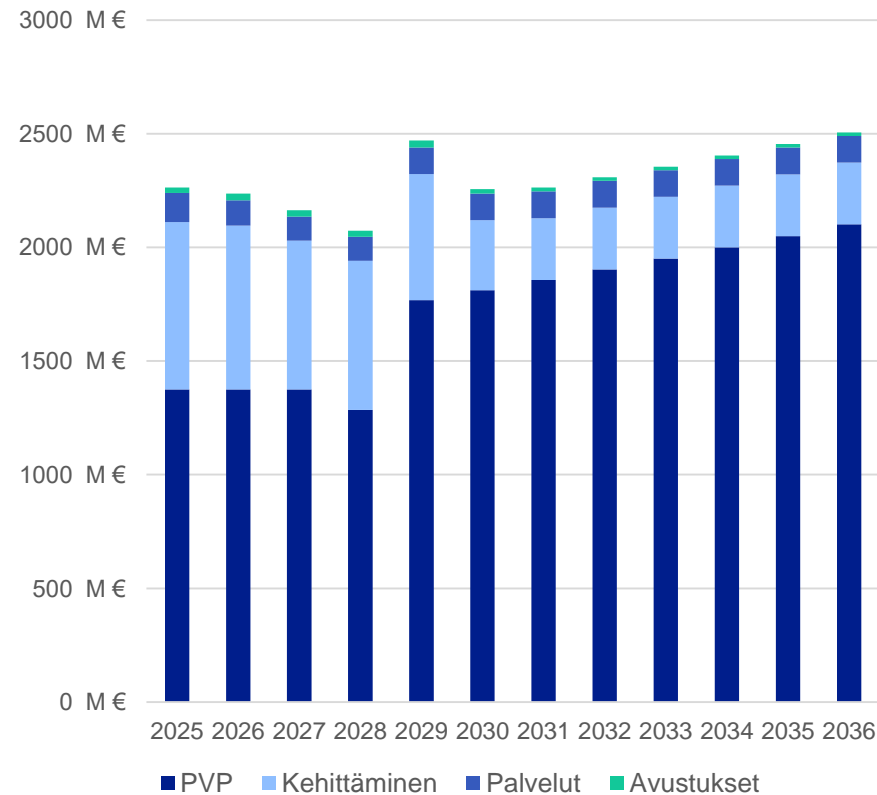
Tieverkon toimenpiteet voivat parantaa liikenneturvallisuuTTA pistemäisesti, mutta toisaalta ajonopeuksien todennäköinen nousu heikentää sitä. Myös tasoristeystoimenpiteet parantavat turvallisuutta pistemäisesti.

Suunnitelmaluonnoksen rahoitusohjelman keskeiset erot suhteessa vertailuvaihtoehtoon

Vertailuvaihtoehto, milj. euroa

Suunnitelmaluonnos, milj. euroa

Suunnitelma-
luonnoksen
lisärahoitus
vuosille 2029–2036

- Avustukset
6 M€/v
- Palvelut
12 M€/v
- Kehittäminen
163,5–166,5 M€/v
- Perusväylänpito
450 M€/v, 2,5 %

Yhteenveto ja jatkoaskeleet

- Perusväylänpidon lisärahoitus mahdollistaa väyläverkon keskeisten osien palvelutason säilyttämisen, millä on positiivisia vaikutuksia saavutettavuuteen ja huoltovarmuuteen.
- Suunnitelmalla on potentiaalia vaikuttaa positiivisesti myös liikenneturvallisuuteen, mutta tämä edellyttää kohdennettuja toimenpiteitä.
- Suunnitelman rahoitus kohdistuu pääasiassa valtion väyläverkolle, minkä vuoksi vaikutukset esimerkiksi joukkoliikenteen palvelutasoon tai muuhun kuin valtion väyläverkkoon ovat vähäisiä.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONS MINISTERIET

Kiitos!

Taru.pakkanen@gov.fi

lvm.fi #liikenne12

Liikennejärjestelmäfoorumin ohjelma 12.4.2024

9.00

Ministerin avausanat

Liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne**

9.10

Greetings from the European Commission

Director-General for Mobility and Transport,
Magda Kopczynska

9.20

Strategisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa

Yksikön johtaja **Niko-Matti Ronikonmäki**,
liikenne- ja viestintäministeriö

9.30

Suomen julkisen talouden tila ja tulevaisuuden näkymät

Yksikön päällikkö **Jenni Pääkkönen**,
valtiovarainministeriö

9.40–11.45

Toimenpideohjelman esittely

Talousraami ja lähtökohdat

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Verkot

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – toimitusjohtaja
Paavo Syrjö, Infra ry

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Minna Soininen, Paikallisliikenneliitto ry

Kommenttipuheenvuoro – toiminnanjohtaja
Marko Forsblom, ITS-Finland ry

Kumppanuudet liikennejärjestelmän kehittämisessä

Johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Kommenttipuheenvuoro – kehittämisspäällikkö
Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

11.45

Kuvaus toimenpideohjelman alustavista vaikutuksista

Erityisasiantuntija **Taru Pakkanen**,
liikenne- ja viestintäministeriö

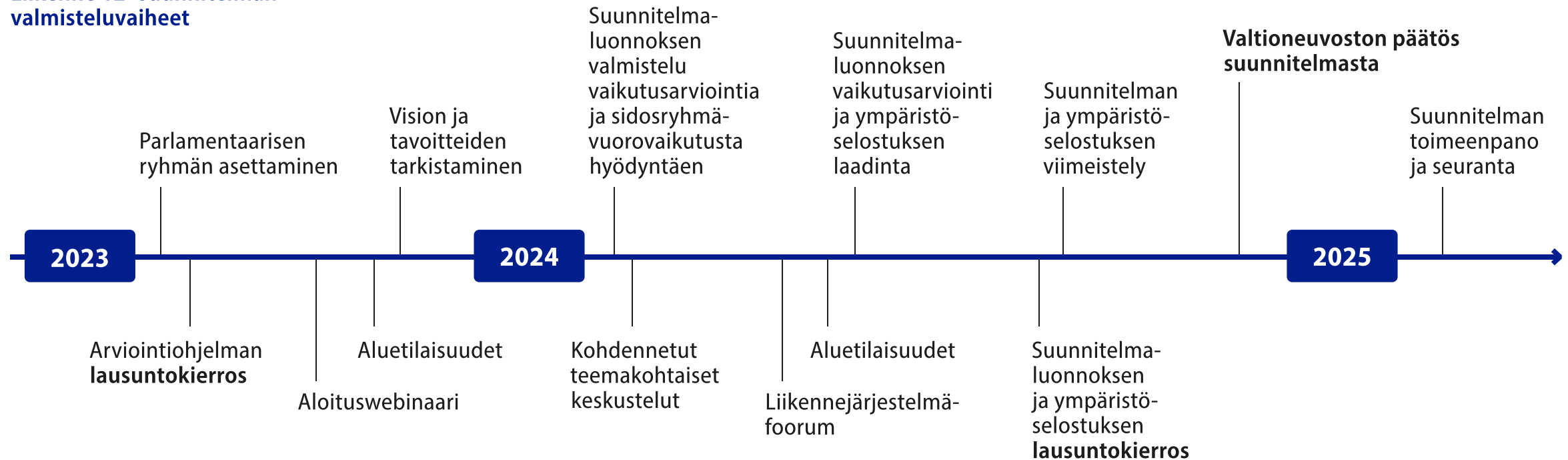
11.55

Tilaisuuden päätös

Liikenneneuvos **Kaisa Kuukasjärvi** ja
johtava erityisasiantuntija **Maria Torttila**,
liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne 12 -suunnitelman päivityksen tavoiteaikataulu ja valmisteluvaiheet

Liikenne 12 -suunnitelman valmisteluvaiheet

Vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen paikkoja jatkuvan vuorovaikutuksen lisäksi

Mitä seuraavaksi?

- Liikennejärjestelmäfoorumi 12.4.
- Keskusteluja sidosryhmien kanssa huhti-toukokuussa
 - Aluekeskustelukierros vkolla 17
- Toimenpideohjelmaluonnoksen muokkausta huhti-toukokuussa saadun palautteen pohjalta
- Kesäkuussa 2024 luonnos, jonka pohjalta valmistellaan ympäristöselostus, ja joka yhdessä ympäristöselostuksen kanssa laitetaan **lausunnoille syyskuussa.**
- Suunnitelman viimeistelyä ja lausuntokierroksen purkua marraskuussa 2024
- Joulukuussa 2024 **valtioneuvoston päätös suunnitelmasta**

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONS MINISTERIET

Kiitos!

lvm.fi #liikenne12